

วรรณคดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำการวิจัยเรื่อง "ศึกษาแบบการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาต่างกัน" ผู้วิจัยได้ศึกษาคำรา เอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำเสนอประเด็นสำคัญเรียงตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับแบบการเรียน
2. ความหมายและลักษณะของแบบการเรียน
3. ความสำคัญของแบบการเรียน
4. องค์ประกอบที่มีผลต่อแบบการเรียน
5. ทฤษฎีเกี่ยวกับแบบการเรียน
6. แบบการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 7.1 ความหมายและองค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 7.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
8. การสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องแบบการเรียน
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับแบบการเรียน

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาการศึกษาต้องการที่จะพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้และพัฒนามากที่สุดตามศักยภาพของเขา และจากการศึกษาสรุปได้ว่า ทางหนึ่งที่จะประสบความสำเร็จตามต้องการดังกล่าวได้คือ ครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีวิธี

การสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนแล้ว เชื่อว่าผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ทุกคน และ ข้อมูลที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับครู เพื่อใช้ในการพิจารณา เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน คือ การทำความเข้าใจด้านความชอบ และความต้องการของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ นักจิตวิทยาการศึกษา จึงได้สนใจศึกษาเรื่องแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยศึกษาแบบ (style) ต่าง ๆ ของการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันหรือเรียกว่า Learning Style ซึ่งมีความหมายเกี่ยวข้องกับ "วิธีการ" ที่ผู้เรียนชอบในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เช่น บางคนชอบเรียนโดยการอ่าน บางคนชอบการฟังครูบรรยาย หรือบางคนชอบลงมือปฏิบัติเอง รวมทั้ง "สภาพการณ์" ที่เกี่ยวข้องที่จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด เช่น ชอบเรียนเป็นกลุ่ม ชอบการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือเรียนคนเดียว ชอบการสอนที่มีลักษณะเป็นแบบแผนตายตัวหรือยืดหยุ่นได้ หรือเวลาเรียนชอบ เข้า-บ่าย-ค่ำ เป็นต้น

อัจฉรา ธรรมมาภรณ์ (2531 : 33-34) แนวคิดเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ ซึ่งสรุปได้ว่า แบบการเรียนรู้แตกแขนงออกมาจากรูปแบบการคิด (Cognitive Style) ซึ่งเป็นเรื่องที่ ศึกษาความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องกระบวนการคิด เช่น วิธีการรับรู้ วิธีการจำ วิธีการคิด แก้ปัญหา หรือวิธีการจัดกระบวนการ (Information Processing) ของบุคคลที่ที่เป็นแบบ เฉพาะตัว แนวคิดเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ (Learning Style) เกิดขึ้นและเริ่มเป็นที่รู้จักในช่วง ปี ค.ศ. 1971-1972 แบบการเรียนรู้มีความหมายคล้ายคลึงกับแบบการคิด (Cognitive Style) แต่แบบการเรียนรู้เน้นศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพต่าง ๆ ของการเรียนรู้การสอนที่ผู้เรียนชอบ และผู้ เรียนคิดว่าเรียนได้ดีในสภาพนั้น ๆ หรือกล่าวสรุปว่าผู้เรียนชอบเรียนอะไร ข้อแตกต่างที่สำคัญ ระหว่างแบบการคิด (Cognitive Style) และแบบการเรียนรู้ (Learning Style) คือ จำนวนของแบบ (Styles) ทางด้านแบบการคิดจะเน้นศึกษาสรุปแบบเฉพาะลงไปเลยว่าเป็นแบบ "นี้" หรือ "นั้น" เช่น นาย ก มีลักษณะเป็น Field Dependence หรือ Field Independence เป็นต้น ส่วนแบบการเรียนรู้จะอธิบายแยกแยะออกเป็นส่วนต่าง ๆ ตามตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและลักษณะของแบบการเรียนรู้

ได้มีนักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศได้อธิบายและให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายและ ลักษณะของแบบการเรียนรู้ไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

ประโยชน์ คูปต์กาญจนากุล (2524:11) กล่าวว่า "แบบการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน"

กอบกาญจน์ ศรประสิทธิ์ (2529 : 22) ได้ให้ความหมายของแบบการเรียนรู้ว่า "เป็นวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แต่ละคนชอบและถือปฏิบัติ เป็นผลของกิจกรรมในกระบวนการรับรู้ และจัดระบบข้อมูลของผู้เรียน ซึ่งแต่ละคนใช้เป็นทิศทางในการแสวงหาความรู้และแก้ปัญหาในการเรียน"

พัชรี เกียรตินันท์วิมล (2529 : 13) ได้ให้ความหมายของแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึงวิธีการที่นักศึกษาใช้เป็นประจำในการรับรู้ การคงไว้ซึ่งความรู้ ตลอดจนการตอบสนอง ในสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้

นภาพรณ์ ทองประเสริฐ (2531 : 25) กล่าวว่าแบบการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือวิธีการที่นักศึกษาชอบใช้ในการแก้ปัญหา การคิด บางครั้ง อาจเรียกว่าแบบการคิด (Cognitive Style)

เกรทรี เพจ และ เจ. อี. โทมัส. (Gterry Page and J.E. Thomas 1977 : 203) อธิบายว่าแบบการเรียนรู้หมายถึง วิธีการที่ชอบในการแก้ปัญหา การคิด หรือการเรียนที่แต่ละคนชอบ บางครั้งอาจเรียกว่า แบบการคิด (Cognitive Styles) ซึ่งอาจอยู่ในความคิดหรือไม่ก็ตาม เป็นการเฉพาะเจาะจงหรือโดยทั่วไปก็ได้

เดวิด อี ฮันท์ (David E. Hunt อ้างถึงใน Rita Dunn และคณะ 1981 : 375) กล่าวว่าแบบการเรียนรู้เป็นรูปแบบของสภาพทางการศึกษาที่ผู้เรียนแต่ละคนนิยมชมชอบ และเป็นการอธิบายถึงโครงสร้างของแต่ละบุคคล

แอกเนส จี เรซเลอร์ และวิกเตอร์ เรซไมวิต (Agnes G. Rezler and Victor Rezmovic 1981 : 28) ได้ให้คำนิยามว่า แบบการเรียนรู้หมายถึง ลักษณะที่แต่ละบุคคลรับรู้ และประมวลผลข้อมูลในสภาพต่าง ๆ ของการเรียนรู้

โรนัลด์ อาร์ สมิทท์ (Ronald R. Schmeck อ้างถึงใน Rita Dunn และคณะ 1981 : 2525) ได้อธิบายความหมายของแบบการเรียนรู้ว่า เป็นผลผลิตของการจัดกิจกรรม กระบวนการกลุ่ม การส่งผ่านข้อมูล ที่นักเรียนแต่ละคนชอบที่จะใช้เมื่อเผชิญกับงานที่จะต้องทำ กิจกรรมเหล่านี้จะมีตั้งแต่งานที่ลึกซึ้งละเอียดถี่ถ้วน ไปถึงงานประเภทที่ไม่ลึกซึ้ง ช้าชากและจำเจ

ริต้า ดันน์ (1984 : 12) ได้ให้ความหมายของแบบการเรียนรู้ว่าเป็นวิธีการที่แต่ละคน จะจดจำและรับข้อมูลและทักษะในการเรียนรู้ได้ โดยไม่คำนึงว่ากระบวนการจะเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นวิธีที่แตกต่างของแต่ละคน

เจมส์ ดับเบิลยู คีเฟ (James W. Keefe 1984 : 6) ได้ให้ความหมายว่า แบบการเรียนรู้ถูกกำหนดโดยองค์ประกอบด้านความคิด ร่างกาย และอารมณ์ แบบการเรียนรู้ เป็น ลักษณะที่ค่อนข้างคงที่ บ่งชี้ว่าผู้เรียนรับรู้ มีปฏิสัมพันธ์ และตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางการ เรียนอย่างไร

ลินดา เอช สมิธ และโจเซฟ เอส. เรนซูลลี (Linda H. Smith and Joseph S. Renzulli 1984 : 45) กล่าวว่า "แบบการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะของยุทธศาสตร์ การเรียนรู้ ที่ผู้เรียนชอบใช้ในการเรียน"

จากความหมายต่าง ๆ ของแบบการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า นักการศึกษา มีความคิดเห็น แตกต่างกันไปเกี่ยวกับคำนิยามหรือความหมายของ "แบบการเรียนรู้" (Learning Style) ทั้งนี้เพราะนักการศึกษาแต่ละท่านได้ให้ความสำคัญและศึกษาตัวแปรต่าง ๆ กัน แต่อย่างไร ก็ตามก็อยู่ในขอบเขตของการอธิบายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้ เรียนกับสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อมทางการเรียน (อัจฉรา ธรรมมาภรณ์ 2531 : 34) โดยที่นัก การศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่าคำนิยามหรือความหมายของแบบการเรียนรู้ไม่ควรต้องถูก กำหนดแน่นอนตายตัว ทั้งนี้เพราะทั้งนักวิจัยและผู้ปฏิบัติต้องการที่จะทดลองอย่างกว้างขวางก่อนที่ จะให้คำนิยามความหมายของแบบการเรียนรู้ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปได้ (Rita Dunn 1981:373)

แต่จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว สามารถประมวลความหมายต่าง ๆ เหล่านี้ เข้าด้วยกันและให้ความหมายของแบบการเรียนรู้ หมายถึง "วิธีการเรียนรู้ หรือยุทธศาสตร์การ เรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์และการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนคิดและใช้ปฏิบัติ เป็นประจำในการเรียนรู้"

นอกจากนี้ในส่วนของคุณลักษณะของแบบการเรียนรู้ นั้น ได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยา หลายท่านได้ให้ทัศนะและความคิดเห็นที่แตกต่างกันไว้ ดังต่อไปนี้

เลียวนาร์ด เดวิดแมน (Leonard Davidman อ้างถึงใน Rita Dunn และคณะ 1981: 646) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบการเรียนรู้ของบุคคลเป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวของบุคคลอย่างคงทน ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ๆ และถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงจะต้องอาศัยระยะเวลาที่ยาวนาน

เดวิด เอ คอลบ์ (David A. Kolb อ้างถึงใน Rita Dunn และคณะ 1981 : 373) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบการเรียนรู้ว่า แบบการเรียนรู้เป็นมรดกที่ได้รับมาของแต่ละบุคคล

ริต้า ดันน์ (Rita Dunn และคณะ 1981: 373) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ลักษณะของแบบการเรียนรู้จะไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะของตัวผู้เรียนและบิดามารดา พร้อมทั้งยืนยันว่าแบบการเรียนรู้ของนักเรียน สามารถที่จะพัฒนาให้ดีขึ้นได้แต่ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร

อาร์ โคเปนฮาเวอร์ (R. Copenhaver 1979 อ้างถึงใน Rita Dunn 1984 : 13) ได้ศึกษาและสรุปลักษณะของแบบการเรียนรู้ว่า แบบการเรียนรู้ของนักเรียนจะมีลักษณะมั่นคงเปลี่ยนแปลง ไม่ว่านักเรียนจะเรียนวิชาอะไรก็จะมีแบบการเรียนรู้เช่นนั้นเสมอ

แอนโทนี เอฟ กรีกอร์ช, มานูเอล รามิเรซ และอัลเฟรด คาสทรานีดา (Anthony F. Gregore, Manuel Ramirez and Alfred Castaneda อ้างถึงใน Rita Dunn และคณะ 1981 : 373) ได้อธิบายถึงสาระสำคัญของลักษณะของแบบการเรียนรู้ว่า บุคลิกลักษณะของผู้เรียนจะเป็นตัวสนับสนุนแบบการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

ลักษณะของแบบการเรียนรู้ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แบบการเรียนรู้จะเป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวของบุคคลอย่างคงทนถาวร มีการเปลี่ยนแปลงได้ยาก และไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะกับตัวผู้เรียนและบิดามารดา แบบการเรียนรู้สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้แต่ต้องใช้ระยะเวลาที่นานพอสมควร แต่ทั้งนี้ก็มีแนวคิดหนึ่งที่แตกต่างไปคือ มีนักการศึกษาบางท่านมีความคิดเห็นว่าลักษณะของแบบการเรียนรู้เป็นมรดกที่แต่ละบุคคลได้รับมา

ความสำคัญของแบบการเรียนรู้

ได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญหรือประโยชน์ของการที่ครูผู้สอนจะศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้หลายประการดังต่อไปนี้

อัจฉรา ธรรมภรณ์ (2531 : 33-36) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบการเรียนที่ได้จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแบบการเรียนสรุปได้ว่า ผู้เรียนมีแบบการเรียนที่ทุกคนชอบแตกต่างกัน และครูควรให้ความสำคัญในการวิเคราะห์แบบการเรียนที่ผู้เรียนชอบ อันนี้ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผน จัดสภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน ซึ่งทำให้เกิดผลดีตามมา คือ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้น และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีต่อโรงเรียน และเนื้อหาวิชา รวมทั้งแก้ปัญหาวินัยบางอย่างในชั้นเรียนได้

โจเซฟ อี ฮิลล์ (Joseph E. Hill 1971 อ้างถึงใน Rita Dunn และคณะ 1981 : 375) ซึ่งให้เห็นความสำคัญของแบบการเรียนหรือแบบการคิด (Cognitive Style) ว่าเป็นวิถีทางหนึ่งที่สามารถจะค้นพบเกี่ยวกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้

แอนโทนี เอฟ กรีกอร์ช (Anthony F. Gregorce 1979 : 234-236) อ้างถึงใน Kenneth T. Henson 1984 : 4) ได้ชี้ความสำคัญของแบบการเรียนว่าแบบการเรียนถูกใช้เป็นตัวบ่งชี้ว่าบุคคลเรียนรู้อย่างไร และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของตนอย่างไร แล้วจะยังเป็นตัวแนะว่าสมองของบุคคลทำงานอย่างไร

โดโรธี เอส เดวิส และ ฟิลลิส ชีแอสสัน สวิมเมอร์ (Dorothy S. Davis 377. and Phyllis Chiasson Schwimmer 1981 : 77) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบการเรียนว่า "การศึกษาแบบการเรียนของผู้เรียนเป็นการไม่ละเลยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่เป็นการเตรียมลู่ทางไปสู่การที่นักเรียนจะเรียนรู้ที่สะดวกง่ายขึ้น และมีสติปัญญาที่จะเจริญมากขึ้นด้วย

เดวิด อี ฮันท์ (David E. Hunt 1981 : 647) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการค้นหาแบบการเรียนของผู้เรียนว่า จะเป็นแนวทางนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพกับผู้เรียน และการที่ได้รู้เกี่ยวกับแบบการเรียนที่แตกต่างกันของผู้เรียน จะช่วยเสนอแนะต่อครูผู้สอนที่จะจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม

เจมส์ ดับเบิลยู คีเฟ (James W. Keefe อ้างถึงใน Leonard Davidman 1981 : 641) ได้ชี้ประโยชน์ของการวิเคราะห์แบบเรียนของผู้เรียนว่า เป็นนวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอนแบบหนึ่ง ที่เป็นเครื่องมือชนิดใหม่ในการปฏิบัติงาน เป็นแนวทางใหม่ในการพิจารณาถึงกระบวนการเรียนการสอนและแนวความคิดของผู้เรียนได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังเป็นพื้นฐานในการวางแผนการสอน เพื่อทำการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนแต่ละคนด้วย นอกจากนี้ยังอธิบายเพิ่มเติมว่าแบบการเรียนจะสามารถบอกได้ว่านักเรียนผู้นั้นจะเรียนอะไรได้ดีที่สุดด้วยวิธี-

การใด และสะท้อนให้เห็นการพัฒนาของบุคลิกภาพ การปรับตัวกับสภาพแวดล้อม (James W. Keefe 1984 : 61)

ริต้า ดันน์, โทมัส เดอ เบลโล และแพทริเซีย เบรนแนน (Rita Dunn, Thomas De Bello and Patricia Brennan 1981 : 372) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบการเรียนรู้ว่า "การวิจัยนัยแบบการเรียนรู้ จะเปิดทางไปสู่การคาดคะเนการสอนของแต่ละบุคคลบนพื้นฐานของเหตุผลมากกว่า และแบบการเรียนรู้ยังคงให้พลังอำนาจมากที่สุดเท่าที่จะให้ได้ สำหรับการที่นักการศึกษาจะได้ใช้ในการวิเคราะห์ แรงจูงใจและช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ด้วยเหตุนี้แบบการเรียนรู้คือพื้นฐานของความจริงสมัยใหม่ที่จะเข้าถึงการศึกษาได้"

เคนเน็ท ดันน์ (Kenneth Dunn 1981:386-387) ได้ศึกษาถึงประโยชน์การวิเคราะห์แบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสรุปได้ว่า ถ้าครูทราบแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้ว จะช่วยครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ถูกต้องแล้วจะทำให้เกิดผลดี คือ นักเรียนมีความสามัคคีกัน เอาใจใส่ซึ่งกันและกันมากขึ้น มีสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการทัศนคติต่อตนเองและโรงเรียนดีมากขึ้น ลดพฤติกรรมด้านอาชญากรรมของนักเรียน และเป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนลาออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษา

ลินดา เอช สมิธ และโจเซฟ เอส เรนซูลลี (Linda H. Smith and Joseph Renzulli 1984 : 44) กล่าวว่า "ประโยชน์ของการเข้าใจแบบเรียนรู้ของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้สอนสามารถใช้วิธีการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับนักศึกษาของตน"

เพจจี ฟรายด์แมน และ โรเบิร์ต อัลลีย์ (Peggy Friedman and Robert Alley 1984 : 80-81) ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการที่ครูจะนำแบบการเรียนรู้ไปใช้ว่าครูสามารถใช้แบบสำรวจแบบการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเครื่องมือที่จะพบทางสร้างสรรค์ในการที่จะทำให้นักเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละบุคคลเพิ่มสูงขึ้น หรือจะเป็นการง่ายขึ้นที่ครูจะทำงานที่มีประสิทธิภาพกับนักเรียน

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ว่า ถ้าครูผู้สอนวิเคราะห์หรือศึกษาแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน จะทำให้ผู้สอนตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และทราบถึงวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบและสะดวกในการเรียนรู้ ที่จะทำให้เกิดผลการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้งทราบถึงแรงจูงใจในการเรียน และการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญใน

การที่ครูจะใช้ตัดสินใจในการวางแผน และจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับ ลักษณะแบบการเรียนของผู้เรียน และนั่นหมายถึง การที่ครูทำงานที่มีประสิทธิภาพต่อผู้เรียน ซึ่งก็ จะส่งผลดีต่อมาในอีกหลายประการคือ สร้างความสามัคคีในหมู่ผู้เรียนด้วยกันเอง ลดพฤติกรรม ด้านอาชญากรรมและแก้ปัญหานี้อย่างในชั้นเรียนได้ นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการเพิ่มสูง ขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ต่อโรงเรียนและเนื้อหาวิชาที่ดีขึ้น และเป็นการป้องกันทางหนึ่งที่ไม่ให้ นักเรียนต้องออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษา

นอกจากนี้จากการวิจัยพบว่า ถ้าครูจัดสถานการณ์เรียนการสอนไม่สอดคล้องกับสภาพที่ผู้ เรียนชอบแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต่ำกว่า ถ้าเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับแบบที่ผู้เรียนชอบ (อัจฉรา ธรรมภรณ์ (2531 : 36)

การนำแบบการเรียนของผู้เรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนจะเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ครูผู้สอนด้วย เพราะถ้านักเรียนพอใจและตั้งใจในการเรียนแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่พึงประสงค์ก็จะไม่เกิดขึ้นในห้องเรียน ครูก็สามารถจัดกิจกรรมการสอนได้อย่าง ง่ายขึ้น ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างศิษย์กับครูก็จะเป็นไปด้วยดี โดยเฉพาะวิชาสังคมศึกษา ที่มี เป้าหมายเพื่อต้องการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี ก็จะทำได้ง่ายและได้ผลดีเพราะนักเรียนจะ ไม่เกิดอคติและต่อต้านการสอนของครู และถ้าจะวัดความสำเร็จของการศึกษาด้วย ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน และการพัฒนาตนเองของผู้เรียน การศึกษาแบบการเรียนของผู้เรียนก็ได้ทำหน้าที่นี้ ได้ อย่างสมบูรณ์เช่นกัน

องค์ประกอบที่มีผลต่อแบบการเรียน

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาการศึกษาได้ศึกษาและอธิบายเรื่ององค์ประกอบที่มีผลทำให้ แบบการเรียนของบุคคลแตกต่างกัน ไปมีดังนี้

นาตยา ภักธแสงไทย (2525 : 12) กล่าวถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลทำให้ บุคคลมีแบบของการเรียนรู้แตกต่างกันคือ โครงสร้างทางบุคลิกลักษณะ การหยั่งรู้ในด้านการเห็น และการฟัง อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ทักษะในการพูด แบบของการหยั่งรู้และการรวบรวม ข้อมูล รวมทั้งแบบแผนของการคิดที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน และสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน

อย่างใกล้ชิด

แคนฟิลด์ และ แลฟเฟอร์ตี (Canfield and Lafferty 1970 : 374) ให้
ทัศนะว่าแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ 6 ประการคือ

1. การเรียนรู้ทางวิชาการ (Academic Conditions)
2. สภาพโครงสร้างทางศึกษาหรือหน่วยงานที่ให้การศึกษ (Structural Conditions)
3. เงื่อนไขของความสำเร้จ (Achievement Conditional)
4. เนื้อหาของการจัดระบบการเรียนการสอน (Content)
5. วิธีการเรียนรู้ที่นิยมชมชอบ (Mode of Preferred Learning)
6. ระดับการกระทำที่คาดหวัง (Expectation of Performance Level)

โจเซฟ อี ฮิลล์ (Joseph E. Hill 1971 : 375) ได้อธิบายว่า แบบการ
เรียนเป็นผลสะท้อนมาจากลักษณะ และความนึกคิดที่จะลงมือปฏิบัติรวมทั้งอิทธิพลทางวัฒนธรรม ซึ่ง
มีผลต่อการรับจนถึงการแสดงออก

เดวิด เอ คอลบ์ (David A. Kolb อ้างถึงใน Rita Dunn และคณะ 1981
: 375) ให้ความคิดเห็นว่า สิ่งที่ทำให้วิธีการเรียนของแต่ละบุคคลแตกต่างกันนั้นเป็นผลมาจาก
ลักษณะและนิสัยทางพันธุกรรม (Hereditary equipment) ประสบการณ์เดิม (past
experience) และการรวมสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน (Present environment combining)

ริต้า ดันน์และเคนเนท ดันน์ (Rita Dunn and Kenneth Dunn
1983:158) ได้อธิบายว่า ลักษณะของแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นแบบใดนั้นมีผลมาจากปัจจัย
ต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อม (Environmental) เช่น เสียง แสง อุณหภูมิ การจัดที่นั่ง
ในห้องเรียน
2. สภาพทางอารมณ์ (Emotional) เช่น แรงจูงใจ ความมุ่งมั่นในการทำงาน
และความรับผิดชอบ
3. สภาพทางสังคม (Socialogical) เช่น การชอบทำงานเป็นรายบุคคล
งานคู่เป็นกลุ่มและการตอบสนองในเรื่องการใช้อำนาจ
4. สภาพทางร่างกาย (Physical) เช่น สมรรถภาพทางร่างกาย ความ
ต้องการอาหาร การพักผ่อน การเคลื่อนไหว การใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

5. สภาพทางด้านจิตใจ (Psychological) เช่น ลักษณะของโลกทัศน์ การใช้งานของสมอง ลักษณะการตอบสนอง บุคลิกลักษณะ

เจอร์โรลด์ อี เคมพ์ (Jerrold E. Kemp 1985:50-53) ได้เสนอผลงานการวิจัย ซึ่งสรุปได้ว่า การที่บุคคลจะมีแบบการเรียนรู้แบบใด จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้

1. หน้าที่ของสมองส่วนที่เรียกว่า เอมิซเฟียร์ (Human Brain Hemisphere Functions) ซึ่งแต่ละคนจะมีลักษณะจำเพาะของสมองแตกต่างกันออกไป

2. เจือปนของการเรียนรู้ โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนมีผลต่อความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก และคนแต่ละคนจะตอบสนองต่อเจือปนของการเรียนรู้ที่ไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ เจือปนการเรียนรู้จะมีผลต่อความสำเร็จของคนแต่ละคนในการเรียนรู้ด้วย

3. แบบการคิดทางการเรียนรู้ (Cognitive Learning Style) ก็จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าองค์ประกอบที่ส่งผลให้บุคคลแต่ละคนมีแบบการเรียนรู้แตกต่างกันได้แก่ความสามารถในเรื่องต่อไปนี้ คือ ประการแรกองค์ประกอบทางด้านชีวภาพของผู้เรียน คือ ภาวะทางร่างกาย อารมณ์ หน้าที่ของสมอง - เอมิซเฟียร์ โครงสร้างทางบุคลิกภาพ ทักษะในการพูดแบบของการหยั่งรู้ และการรวบรวมข้อมูล ประการที่สอง องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและองค์ประกอบประการที่สามคือ สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ผู้เรียนได้รับและสะสมมา เช่น สถาบันทางการศึกษา การจัดแบบการเรียนการสอน เจือปน-ไขการเรียนรู้ ระดับการคาดหวัง เกี่ยวกับงานและความสำเร็จของผู้เรียน วิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนนิยมชมชอบ และแบบการคิดของผู้เรียน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กัน และผสมผสานกันที่ทำให้บุคคลมีลักษณะหรือแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

ทฤษฎีเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้

นักการศึกษาได้จำแนกทฤษฎีเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ออกเป็น 2 ระบบใหญ่ ๆ คือ จำแนกตามแบบการคิด และจำแนกตามแบบพฤติกรรมของผู้เรียน (Rebecca Partridge 1983:243) ดังนี้

1. ระบบจำแนกแบบการเรียนรู้ตามแบบการคิด (Cognitive Styles) ระบบนี้ จำแนกรูปแบบการเรียนรู้ตามกระบวนการคิด ระบบที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบันมี 2 ระบบคือ

1.1 ระบบของ เอช เอ วิทกิน และคณะ (H. A. Witkin 1977 : 1-44) อ้างถึงใน Rebecca Partridge 1983 : 243-245) วิทกินจำแนกแบบการคิดของคนออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

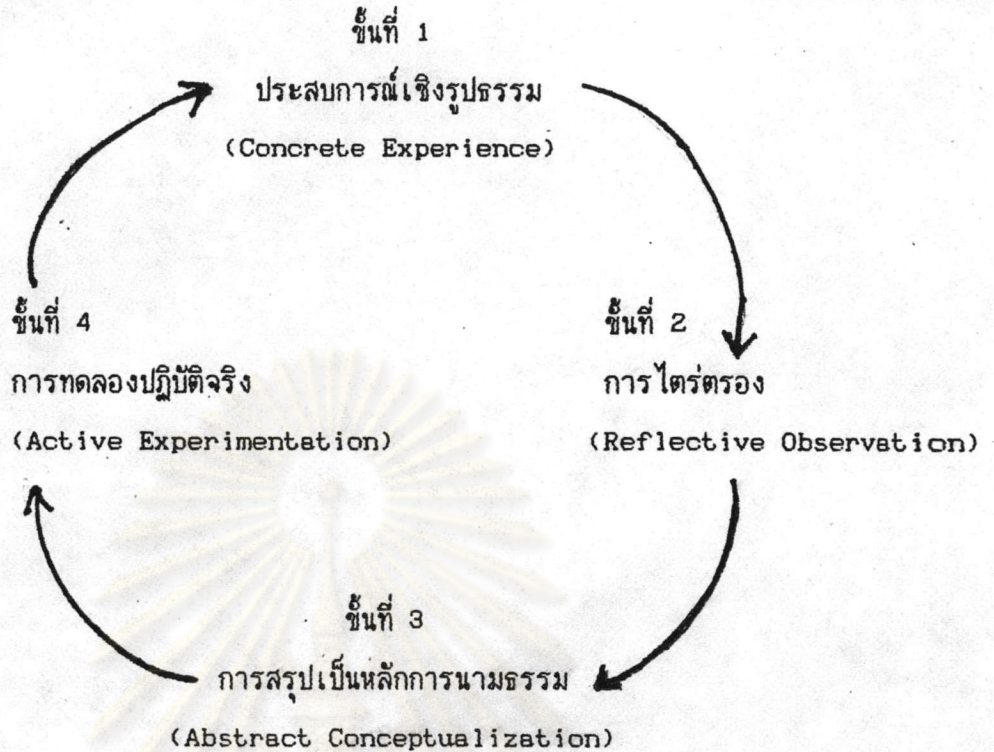
- 1) แบบพึ่งพิงสภาพแวดล้อม (Field Dependent)
- 2) แบบไม่พึ่งพิงสภาพแวดล้อม (Field Independent)

วิทกิน จำแนกแบบการคิดทั้ง 2 แบบ บนพื้นฐานของการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อม (Field) ต่าง ๆ โดยบุคคลที่มีแบบการคิดแตกต่างกันตามการจำแนกตัวกลางในการเรียนรู้ (Mediating Mechanisms in Learning) และการใช้ประโยชน์จากความเด่นชัดของตัวแนะ (Cue Salience) ดังนี้

1) การใช้ตัวกลางในการเรียนรู้ (Mediating Mechanisms in Learning) ผู้ที่มีแบบการคิดแบบไม่พึ่งพิงสภาพแวดล้อม จะมีความสามารถในการสรุปหลักการต่าง ๆ จากประสบการณ์ของตนได้ดีกว่า แบบพึ่งพิงสภาพแวดล้อม ตัวอย่างเช่น ในการเรียนเนื้อหาที่มีโครงสร้างคลุมเครือ ผู้เรียนจะต้องสรุปหลักการด้วยตนเอง ผู้เรียนที่มีแบบการคิดแบบไม่พึ่งพิงสภาพแวดล้อมจะสามารถใช้ประโยชน์จากตัวกลางในการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ และสรุปเป็นหลักการได้ดีกว่ากลุ่มที่พึ่งพิงสภาพแวดล้อม แต่ถ้าเนื้อหาที่มีโครงสร้างชัดเจนไม่พบความแตกต่างระหว่างแบบพึ่งพิงและไม่พึ่งพิงสภาพแวดล้อม

2) การใช้ประโยชน์จากความเด่นชัดของตัวแนะ (Cue Salience) สิ่งหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในวงการศึกษา คือตัวแนะที่เด่นชัดมาก จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายกว่าตัวแนะที่เด่นชัดน้อย ด้วยหลักนี้ตัวแนะที่เด่นชัด จะส่งผลต่อผู้ที่คิดแบบพึ่งพิงสภาพแวดล้อมมากกว่าแบบไม่พึ่งพิงสภาพแวดล้อม

1.2 ระบบของคอลลีบ (David A. Kolb, Irwin M. Rubin and James M. McIntyre 1971 : 23-42; Kolb 1984 : 27-49; Wolf and Kolb 1984 : 125-153) ได้เสนอว่าการเรียนรู้ และการปรับตัวของบุคคล ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนที่เป็นวงจรต่อเนื่องกัน ดังแสดงในรูปที่ 1

(David A. Kolb 1984 : 36)

รูปที่ 1 ขั้นตอนของการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของคอลบ

คอลบ อธิบายขั้นตอนการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience) เป็นขั้นของการเข้าไปมีส่วนร่วมและรับรู้ในประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นการให้ความรู้สึกและยึดถือสิ่งที่เกิดขึ้นจริงตามที่ตนประสบในขณะนั้น

ขั้นที่ 2 การไตร่ตรอง (Reflective Observation) เป็นขั้นที่มุ่งที่จะเข้าใจความหมายของประสบการณ์ที่จะได้รับ โดยการสังเกตอย่างระมัดระวัง ขั้นนี้เน้นที่การกระจายความคิดเพื่อไตร่ตรองพิจารณา

ขั้นที่ 3 สรุปเป็นหลักการนามธรรม (Abstract Conceptualization) เป็นขั้นที่มุ่งใช้เหตุผลและใช้ความคิดในการสรุปรวบยอดเป็นหลักการต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 การทดลองปฏิบัติ (Active Experimentation ย่อว่า AE) เป็นขั้นที่มุ่งนำเอาความเข้าใจที่สรุปได้จากขั้นที่ 3 ไปทดลองปฏิบัติ เพื่อดูว่าถูกต้องหรือไม่ เน้นที่

การประยุกต์ใช้

คอล์บกล่าวว่า ผู้เรียนแต่ละคนจะเน้นในชั้นต่าง ๆ แตกต่างกันไป ทำให้การใช้ชั้นต่าง ๆ ในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน บางคนเน้นชั้นที่ 1 บางคนเน้นชั้นที่ 2 บางคนเน้นชั้นที่ 3 และบางคนเน้นชั้นที่ 4

ดังนั้น คอล์บได้แบ่งแบบการเรียนรู้ออกเป็น 4 แบบคือ

1. **แบบคิดออกนอกรอบ (Divergent Learning Style)** เน้นชั้นที่ 1 (CE) และชั้นที่ 2 (RO) บุคคลที่มีการคิดแบบนี้ คอล์บให้ชื่อนักคิดออกนอกรอบ (Diverger) เป็นคนที่มีความสามารถในการรับรู้ และการสร้างจินตนาการต่าง ๆ ขึ้นเอง สามารถไตร่ตรองจนสามารถมองเห็นภาพโดยส่วนรวม (Gestalt) จะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องการความคิดหลากหลาย เช่น ในการระดมสมอง (Brainstorming) คนเหล่านี้จะให้ความสนใจแก่บุคคลวัฒนธรรมต่าง ๆ สำหรับผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ และมักใช้อารมณ์
2. **แบบดูดซึม (Assimilative Learning Style)** เน้นชั้นที่ 2 (RO) และชั้นที่ 3 (AC) บุคคลที่มีการคิดแบบนี้ คอล์บให้ชื่อนักดูดซึม (Assimilator) เป็นคนที่มีความสามารถในการสรุปหลักการ สนใจในทฤษฎีต่าง ๆ ให้ความสนใจกับประสบการณ์กับประสบการณ์จริงค่อนข้างน้อย แต่สนใจในหลักการเชิงนามธรรมมากกว่าและไม่ชอบการลงมือปฏิบัติ มักไม่คำนึงถึงการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้
3. **แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style)** เน้นชั้นที่ 3 (AC) และเน้นชั้นที่ 4 (AE) บุคคลที่มีการคิดแบบนี้ คอล์บให้ชื่อนักคิดเอกนัย (Converger) เป็นคนที่มีความสามารถในการนำแนวคิดที่เป็นนามธรรมไปใช้ในการปฏิบัติ สามารถสรุปวิธีที่ถูกต้องที่สุดเพียงวิธีเดียวที่จะสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้
4. **แบบปรับปรุง (Accommodative Learning Style)** เน้นชั้นที่ 4 (AE) และชั้นที่ 1 (CE) บุคคลที่มีการคิดแบบนี้ คอล์บให้ชื่อนักปรับปรุง (Accommodator) เป็นคนที่ชอบลงมือปฏิบัติ ชอบทดลองจะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องใช้การปรับตัว นักปรับปรุงจะมีแนวโน้ม จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการที่ตนเองคิดขึ้นเอง ในลักษณะที่ชอบลองผิด ลองถูก และชอบทำงานกับบุคคล คนกลุ่มนี้มักจะมีพื้นฐานในสาขาที่ต้องใช้การประยุกต์และการใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น นักบริหาร นักการตลาด และพนักงานขาย เป็นต้น

2. ระบบการจำแนกแบบการเรียนรู้ตามพฤติกรรม (Behavior) ระบบนี้จำแนกแบบ การเรียนตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกในการเรียน มีหลายระบบ แต่ที่จะนำมากล่าวในการ วิจัยครั้งนี้มี 2 ระบบ คือ แบบการเรียนรู้ของ ริชาร์ด แมนน์ (Richard Mann) และแบบการ เรียนของ แอนโทนี กราซาล์ และเชอร์รี่ล ไรซ์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman)

2.1 ริชาร์ด แมนน์ (Richard Mann 1970 อ้างถึงใน Robert B. Kozma และคณะ 1979 : 81-85) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในห้องเรียนเกี่ยวกับอารมณ์ และทัศนคติ โดยแบ่งพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษ้ออกเป็น 8 แบบคือ

1. แบบขี้ขอม (The Complaint Students) ผู้เรียนแบบนี้จะยึด เองงานเป็นหลัก (Task Oriented) ไม่สนใจประสบการณ์อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานของตน และ พยายามไม่ให้งานอื่นมาแทรกแซงงานที่อาจารย์มอบหมายให้ทำ เพราะถือว่าอาจารย์มีอำนาจใน การให้เกรด ผู้เรียนแบบนี้จะทำงานตามผู้อื่นมอบหมายให้ทำมากกว่าจะเกิดความรู้สึกอยากทำ ด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้น ตั้งใจทำงานเพื่อให้ถูกใจ อาจารย์และผู้ปกครอง ผู้เรียนไม่ ชอบห้องเรียนที่ไม่มีระเบียบ สิ่งสำคัญของผู้เรียนแบบนี้คือ ต้องการทำความเข้าใจกับวิชาที่เรียน

2. แบบวิตกกังวล (The Anxious Dependent Students) ผู้เรียน แบบนี้มีมาก และเป็นกลุ่มที่ครูผู้สอนให้ความสนใจเพราะผู้เรียนแบบนี้จะมีความวิตกกังวลในเรื่อง ต่าง ๆ เช่น เรื่องการประเมินผล และงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำจากชั้นเรียน ต้องพึ่งพาผู้สอน ทั้งเรื่องความรู้ และความช่วยเหลือต่าง ๆ ผู้เรียนแบบนี้จะมีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถ (Intellectual Incompetence) และความรู้สึกดังกล่าวจะผสมผสานกับแรงกดดันภายนอก โดยเฉพาะจากผู้ปกครองมีผลทำให้ผู้เรียนมีความกลัวและกังวลเกี่ยวกับผลการเรียนของตนเป็น อย่างมาก

3. แบบท้อใจ (The Discouraged Workers) ผู้เรียนแบบนี้มีทัศน- คติต่อตนเองในอนาคต รู้สึกไม่พอใจในตนเอง เมื่อทำสิ่งใดไม่สำเร็จหรือผิดพลาดขึ้นก็มีการ ลงโทษตัวเอง เกิดความท้อแท้ หหมดอาลัยและเกิดความกังวล ผู้เรียนแบบนี้ไม่เป็นที่ชื่นชอบของ เพื่อน ๆ ไม่ยอมรับเหตุการณ์หรือสถานการณ์อื่น ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของเขา ชอบ แยกตัวเองออกจากกลุ่ม

4. แบบอิสระ (The Independent) ผู้เรียนแบบนี้มีลักษณะเป็นผู้ใหญ่ กว่าแบบอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด มีสติปัญญาดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอิสระในตัวเอง ไม่วิตก เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ พวกเขามีความสามารถที่จะมองเห็นความสำคัญของเนื้อหาได้

อย่างตรงเป้าหมายและทำงานต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ในขณะที่เพื่อน ๆ ลับสนหรือวิตกกังวล ผู้เรียนแบบนี้สามารถสร้างความสัมพันธ์ในการเรียนการสอนกับผู้สอนได้ดี สามารถร่วมปฏิบัติงานใด ๆ ที่ใช้สติปัญญาร่วมกับผู้สอนได้ดี แต่ก็ยังคงรักษาบทบาทของครูและศิษย์ไว้อย่างเด่นชัด

5. **แบบวีรบุรุษ (The Heroes)** หรือคนเก่ง ผู้เรียนแบบนี้เป็นพวกที่อยู่แนวหน้า เป็นที่รู้จัก มีชื่อเสียงโด่งดังทางการเรียนในบทบาทก่อนการประท้วง ไม่ว่ากับอาจารย์หรือเพื่อนร่วมชั้น งานที่ผู้เรียนแบบนี้ทำมีทั้งประเภทสร้างสรรค์และทำลาย และอาจก่อให้เกิดความไม่พอใจขึ้นได้อย่างรุนแรง ความภูมิใจในอำนาจเป็นส่วนสำคัญ ที่ทำให้พวกนี้พยายามสร้างเอกลักษณ์โดยการแสดงออก

6. **แบบลอบทำร้าย (The Snipers)** ผู้เรียนแบบนี้เป็นพวกมองโลกในแง่ร้าย มีความภูมิใจในตนเองต่ำ มองไม่เห็นประโยชน์และความสำคัญที่จะไปเกี่ยวข้องกับมีความสัมพันธ์กับอาจารย์และผู้มีอำนาจอื่น ๆ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์มีช่องว่างมาก ผู้เรียนแบบนี้ เป็นพวกหลบหลีก ไม่ยอมเผชิญหน้ากับอาจารย์ สร้างความขัดแย้ง วุ่นวาย ซึ่งนำไปสู่การลอบทำร้ายอาจารย์ผู้สอน

7. **แบบเรียกร้องความสนใจ (The Attention Seekers)** ผู้เรียนแบบนี้เน้นทางด้านสังคมมากกว่าด้านสติปัญญา พวกนี้ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์และเพื่อน ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น พุดคุย แสดงตัว คุยโม้ เล่าเรื่องตลกต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อื่นสนใจ ยอมรับในตัวเขา เพื่อหันเหความสนใจออกจากเรื่องการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนแบบนี้มักไม่ค่อยมีความสุข

8. **แบบสงบเงียบ (The Silent Students)** ผู้เรียนพวกนี้เป็นพวกที่ไม่ค่อยร่วมในการอภิปราย หรือร่วมในกิจกรรมของชั้นเรียน พุดน้อยมักจะเงียบเฉย ไม่ทำอะไร ไม่ว่าในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และผู้เรียนมีน้อย การสนับสนุนช่วยเหลือก็มีน้อยเช่นกัน

2.2 แอนโทนี กราชา และเชอร์ริล ไรซ์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman 1985 : 46-53) ได้ศึกษาตัวแปรหรือสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภายในตัวผู้เรียน และองค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนมาประกอบกันเพื่อใช้อธิบายแบบการเรียนที่ผู้เรียนชอบ โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่มด้วยกัน

1. ตัวแปรทางด้านกระบวนการความคิด เกี่ยวข้องวิธีการรู้ การรับรู้ การจำ เป็นต้น

2. ตัวแปรทางด้านระหว่างบุคคล เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น บทบาทในการเป็นผู้นำหรือคนเด่นในกลุ่ม เป็นต้น
3. ตัวแปรทางด้านประสาทสัมผัส เกี่ยวกับวิธีการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ด้วยการดู การฟัง การสัมผัส เป็นต้น
4. ตัวแปรภายในตัวบุคคล เช่น ความต้องการ แรงจูงใจ การคาดหวัง การตั้งเป้าหมาย เป็นต้น
5. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อม เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น สภาพของห้องเรียน การจัดที่นั่ง เวลาเรียน อดทนของห้อง เป็นต้น

จากตัวแปรหรือสภาพการณ์เหล่านี้ แอนโทนี กราชา และเชอร์วิล ไรซ์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman 1972 อ้างถึงใน Robert B. Kozma, Lawrence W. Belle and George W. William 1979 : 87-88) ได้ศึกษาออกมาในรูปของแบบสำรวจ (Inventory) เพื่อใช้วินิจฉัยแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งแบบสำรวจแบบการเรียนรู้ (Learning Style Inventory) หรือใช้ชื่อย่อว่า LSI นี้ แอนโทนี กราชา และเชอร์วิล ไรซ์แมน ได้แบ่งออกเป็น 6 แบบ ซึ่งผู้วิจัยถือเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยแบบสำรวจหรือแบบสอบถามที่ใช้เป็นการวัดความรู้สึก การปฏิบัติ และทัศนคติ ที่มีต่อการเรียนรู้รูปแบบของห้องเรียน วิธีสอน ครู และกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน (Partiridge 1983 : 245) โดยเก็บข้อมูลที่มหาวิทยาลัยซินซินเนติ ของนักศึกษาทั้ง 6 แบบ แต่ละแบบมีลักษณะดังนี้คือ

1. แบบอิสระ (Independent) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้คือ ชอบคิดและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่จะรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน พวกนี้จะตั้งใจเรียนเนื้อหาวิชาที่เขาคิดว่าสำคัญและมีความมั่นใจในความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างมาก
2. แบบพึ่งพา (Dependent) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ มีความอยากรู้ อยากเห็นทางวิชาการน้อยมาก และจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่ถูกกำหนดไว้ให้เรียน ผู้เรียนประเภทนี้ มองอาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นเป็นแหล่งของโครงสร้างความรู้ และเป็นแหล่งสนับสนุนทางวิชาการ (Sources of Structures and Support) ผู้เรียนแบบนี้เห็นอาจารย์ เป็นที่พึ่งในเรื่องแนวทางการศึกษา และต้องการให้อาจารย์คอยบอกว่าควรจะทำอะไร

3. **แบบร่วมมือ (Collaborative)** ผู้เรียนแบบนี้จะเป็นคนที่มีความรู้สึกว่าเขาจะสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุดด้วยการร่วมกันแสดงความคิดเห็น และร่วมกันใช้ความสามารถที่ทุกคนมีอยู่ เขาเป็นคนพยายามร่วมมือกับอาจารย์ และเพื่อนในกิจกรรมการเรียนการสอน ชอบที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีความเห็นว่าห้องเรียนเป็นที่ซึ่งเหมาะสำหรับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) และเรียนรู้เนื้อหาวิชา

4. **แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance)** ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ เป็นพวกที่ไม่สนใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียน โดยทั่วไปเขาไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับเพื่อน ๆ และอาจารย์ ไม่สนใจในสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีความคิดว่าการเรียนในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ

5. **แบบแข่งขัน (Competitive)** ผู้เรียนแบบนี้มักจะเป็นคนที่เรียนรู้ด้วยการพยายามกระทำการต่าง ๆ ให้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน เขาจะมีความรู้สึกว่าเขาจะต้องแข่งขันกับเพื่อน ๆ คนอื่นในชั้นเรียน เพื่อที่จะได้รับรางวัล เช่น ระดับคะแนนที่ดีกว่า หรือได้รับคำชมเชยจากอาจารย์ เขาคิดว่าการเรียนในห้องเรียน จะต้องมีการแพ้หรือชนะ และเขาจะต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

6. **แบบมีส่วนร่วม (Participant)** ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบที่จะไปเรียนในชั้นเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนให้ได้มากที่สุดจากชั้นเรียน เขาจะมีความรู้สึกว่าเขาจะต้องมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ ในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน แต่เขาจะมีส่วนร่วมน้อยมาก ถ้ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในชั้นเรียน

นอกจากแบบการเรียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ริต้า ดันน์และ เคนเนท ดันน์ (Rita Dunn and Kenneth Dunn 1972:29-31) ได้เสนอแนะประเภทของแบบการเรียนที่ครูควรตรวจสอบจากนักเรียนว่านักเรียนชอบหรือพอใจสถานการณ์อย่างไร ดังรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

1. เวลา (Time)	: นักเรียนจะตื่นตัวในการเรียนมากที่สุดเมื่อใด เช่น ช่วงเช้า สาย บ่าย เย็น

2. กำหนดการ (Schedule) : ระยะเวลาการเอาใจใส่ของนักเรียน อย่าง ต่อเนื่องสม่ำเสมอ หรือการเอาใจใส่เพียง ช่วงสั้น ไม่สม่ำเสมอ เป็นต้น
3. ความดังของเสียง (Amount of Sound) : ระดับเสียงที่นักเรียนพอจะทนฟังได้หรือชอบความ เจียบที่สุด, เสียงนิ่มพำเล็กน้อย, เสียงที่อยู่ ใกล้, ระดับเสียงสูงที่จะทนได้
4. ชนิดของเสียง (Type of Sound) : เสียงชนิดใดที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาทางบวก เช่น เสียงดนตรี เสียงสนทนา เสียงหัวเราะ หรือ เสียงจากการทำงานกลุ่ม
5. ชนิดของการทำงาน เป็นกลุ่ม (Type of Work Group) : นักเรียนจะทำงานได้ดีที่สุดอย่างไร เช่น ทำงาน คนเดียว หรือทำเป็นคู่ หรือทำกับกลุ่มเล็ก ๆ หรือทำกลุ่มใหญ่
6. ปริมาณของแรงกดดัน (Amount of Pressure) : นักเรียนต้องการแรงกดดันชนิดใด เช่น การ ปลดปล่อยตามสบาย ได้รับการควบคุมไม่เคร่งครัด ได้รับการควบคุมอย่างจริงจัง
7. ชนิดของการกดดันและแรง จูงใจ (Type of Pressure and Motivation) : อะไรที่จะช่วยเป็นแรงจูงใจแก่นักเรียน ตนเอง การคาดหวังของครู การกำหนดเวลา รางวัล การระลึกถึงความสำเร็จทางการเรียน ความ สนใจภายใน หรืออื่น ๆ
8. สถานที่ (Place) : สถานที่ใดที่นักเรียนจะทำงานได้ดีที่สุด ที่บ้าน ที่ โรงเรียน ศูนย์การเรียน ห้องสมุด หรือมุมใด มุมหนึ่งของห้องสื่อการเรียน
9. เงื่อนไขหรือสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ (Physical Environment and conditions) : นักเรียนชอบที่จะนั่งเรียนบนพื้นธรรมดาหรือ พรม ชอบนั่งเอนตัว นั่งตัวตรง นั่งโต๊ะเรียน ระดับของอุณหภูมิ แสงสว่างบนโต๊ะเขียน หนังสือ ชนิดของเสื้อผ้า และอาหารที่ต้องการ ขณะเรียน

10. ชนิดของการสั่งงาน (Type of Assignments) : การสั่งงานของครูชนิดใดที่จะทำให้นักเรียนก้าวหน้าขึ้น เช่น การให้สัญญา การทำโครงการส่วนตัวของตนเองโดยตรง หรือครูเลือกงานให้
11. แบบของการรับรู้ (Perceptual strengths and styles) : นักเรียนจะเรียนรู้ได้มากที่สุดโดยวิธีที่ง่ายที่สุดได้อย่างไรหรือวิธีใด เช่น ใช้อุปกรณ์เกี่ยวกับภาพ การบันทึกเสียง ประสบการณ์ในการสัมผัส กิจกรรมที่ต้องใช้กล้ามเนื้อ สื่อสำเร็จรูป เป็นต้น
12. ชนิดของโครงสร้างและการประเมินผล (Types of structure and evaluation) : แบบทดสอบชนิดใดที่เหมาะสมกับนักเรียนที่สุดในเวลานั้น การเข้มงวดหรือการยืดหยุ่น การวัดผลด้วยตนเอง การให้จัดการวัดผลร่วมกัน ทั้งครูและนักเรียน ช่วงเวลาในการวัดผล เช่น นักเรียนเริ่มต้นด้วยตนเอง การวัดผลอย่างต่อเนื่อง หรือทำเป็นครั้งคราว การคาดหวังเกี่ยวกับเวลา ข้อกำหนดภายนอก เป็นต้น

จากรายการที่ครูควรสำรวจนักเรียนทั้ง 12 รายการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ครูจะต้องให้นักเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถามว่า ชอบสถานการณ์ในการเรียนแบบใด เพื่อครูจะได้เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน สถานที่และจัดหาสื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนแต่ละบุคคลให้ได้มากที่สุด เพื่อมุ่งหวังว่านักเรียนจะเรียนรู้ได้มากที่สุดด้วยวิธีการที่ง่าย และนักเรียนพอใจมากที่สุดนั่นเอง

จากทฤษฎีแบบการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าทฤษฎีเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระบบคือ จำแนกตามแบบการคิด และจำแนกตามลักษณะของพฤติกรรมของผู้เรียน การจำแนกตามแบบการคิดนั้น ต้องอาศัยพื้นฐานของการรับรู้ สิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวของบุคคล การจำแนกแบบการเรียนรู้ตามพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งมีผลมาจากกระบวนการคิด การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและกลุ่มเพื่อนในชั้น

เรียน ความรู้สึก และสภาพแวดล้อมในการเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียนมีแบบการเรียนที่แตกต่างกัน

แบบการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการศึกษาของนักการศึกษา และนักจิตวิทยา พบว่าแบบการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความเกี่ยวข้องกันหลายประการดังเช่น การที่นักเรียนมีแบบการเรียนที่แตกต่างกันส่งผลให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลการเรียนแตกต่างกัน อาทิเช่น จากการศึกษาดังต่อไปนี้

ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2524:จ) ได้ศึกษาพบว่านิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและต่ำมีแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมและร่วมมือแตกต่างกัน

วรรณา ปุระโชติ (2525:193) ได้ศึกษาพบว่านักศึกษาที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงมีพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น การทำการบ้าน ทำรายงาน อ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด และซักถามผู้สอนเมื่อไม่เข้าใจ มากกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นอกจากนี้ทั้งผู้สอนและนิสิตมีความเห็นตรงกันว่า ตัวแปรที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่สำคัญมากที่สุดคือ วิธีการเรียน

กอบกาญจน์ ศรประสิทธิ์ (2529:94) ศึกษาพบว่านักศึกษายาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและสูง มีแบบการเรียนแบบหลักเลียง แตกต่างกันโดยนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีแบบการเรียนแบบหลักเลียงสูงกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

อัจฉรา ธรรมภรณ์ (2531:36) ได้อธิบายถึงการศึกษาแบบการเรียนในเชิงสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลการเรียนว่า ผู้เรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลการเรียนสูงมีแบบ (Styles) ที่ร่วมกันหลายอย่างและต่างกันกับผู้เรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลการเรียนต่ำ ซึ่งมีแบบการเรียนที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการทำนายแนวโน้มพฤติกรรมและผลการเรียนของผู้เรียนได้ โดย

อัจฉรา ธรรมภรณ์ ได้ยกตัวอย่างผลการศึกษาของ Murray (1980) ที่พบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์การอ่านสูงจะมีลักษณะ มีแรงจูงใจสูง ชอบความรับผิดชอบและชอบที่จะเรียนคนเดียว ส่วนพวกที่มีผลสัมฤทธิ์การอ่านต่ำ จะเป็นพวกมีแรงจูงใจต่ำ ชอบการสอนแบบมีแบบแผน และชอบเรียนกับผู้ใหญ่ นอกจากนี้จากผลการศึกษาของคนอื่น ๆ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีลักษณะเหล่านี้คือ ชอบแบบแผน มีความรับผิดชอบ เรียนไม่ได้ดีในตอนสาย ชอบเรียนแบบอิสระ

ควบคุมตัวเอง ชอบเรียนเป็นกลุ่มเล็ก และชอบการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

บาร์บาราห์ ฮัมฟรีย์ส และคณะ (Barber Humphreys and other 1982 : 351-356) ได้สรุปผลการศึกษาว่า แบบการเรียนแบบร่วมมือ ทำให้เกิดการเรียนรู้รอบ (Mastery Learning) และการคงอยู่ (Retention) ของสิ่งที่เรียนรู้ได้ดีกว่า การเรียนแบบแข่งขันและแบบอิสระ

เอ็ม การ์วีร์ และคณะ (M. Garvey and other 1984 : 134-140) ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีแบบการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน

แพทริเซีย เอ็ม ออสท์โม (Patricia M. Ostmo 1984 : 27) กล่าวถึงแบบการเรียนของบุคคลว่า จะเป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุคคลแตกต่างกันไปได้

นอกจากนี้แล้วทั้งนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ศึกษาผลการจัดสภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแบบการเรียนของผู้เรียน โดยมุ่งหวังทดสอบสมมติฐานว่า ถ้าจัดสภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนชอบแล้ว จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ถ้าสภาพการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับสภาพที่ผู้เรียนชอบแล้ว ผลสัมฤทธิ์การเรียนจะต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแบบที่ผู้เรียนชอบ ซึ่งมีผลงานการศึกษาของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านได้สนับสนุนสมมติฐานนี้ดังเช่น

จี โดมิโน (G. Domino 1979 อ้างถึงใน Rita Dunn 1984 : 13) พบว่า ถ้านักเรียนได้รับการสอนด้วยแบบ (Styles) ที่เขาชอบจะทำให้นักเรียนทดสอบความรู้ เจตคติและประสิทธิภาพการเรียนดีกว่า การที่นักเรียนได้รับการสอนด้วยแบบ (Styles) ที่ไม่สอดคล้องกับแบบ (Styles) ที่เขาพอใจ

เอลซี แคนเฟอร์ตี (Elsie Cafferty 1980 อ้างถึงใน Rita Dunn 1984 : 13) ศึกษาพบว่า ถ้าแบบการสอน (teaching style) ของครูและแบบการเรียน (learning styles) ของผู้เรียนสอดคล้องกัน ก็จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยโดยทั่วไป และถ้าไม่สอดคล้องกันก็จะมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยทั่วไป

เจ พิซโซ (J. Pizzo 1981 อ้างถึงใน Rita Dunn 1984 : 13) ได้ศึกษาในทำนองเดียวกันในเรื่องความสอดคล้องระหว่างแบบการเรียนกับแบบการสอนพบว่า ถ้าสอนด้วยแบบที่นักเรียนพอใจ จะส่งผลให้คะแนนการอ่านและคะแนนทัศนคติสูงขึ้น

ริต้า ดันน์ และคณะ (Rita Dunn and other 1981 : 645-646) ได้สรุปผลการศึกษาว่า ถ้าการสอนของครูตรงกับลักษณะของผู้เรียนก็จะทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ เคนน์ ดันน์ (Kenneth Dunn 1981 : 386-387) ได้ศึกษาและสรุปผลว่าถ้าครูสอนได้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนก้าวหน้าไปอย่างมาก

จากการศึกษาเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การที่นักเรียนมีแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แตกต่างกันและถ้าครูจัดสภาพการเรียนรู้การสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียนชอบแล้ว จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านให้ความหมายของคำว่า "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน" ไว้ดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ (2515 : 4) สรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ที่ได้รับหรือทักษะที่เจริญขึ้นโดยการเรียนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน ตาม ปกติพิจารณาได้จากคะแนนผลการเรียน หรือผลงานที่ครูกำหนดให้ทำหรือจากทั้ง 2 ทาง
2. ผลหรือผลงานที่นักเรียนได้จากวิชาสามัญ เช่น วิชาอ่าน วิชาคณิตศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งตรงกันข้ามกับทักษะที่ได้จากวิชาการฝีมือและผลศึกษา

สมบุญ ภู่นวล (2525 : 53) ได้ให้ความหมายของคำว่า "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน" ไว้ว่า หมายถึง ผลรวมของคะแนนที่ได้จากการทำข้อสอบของนักเรียน เพื่อจะทำให้ทราบผลว่านักเรียนมีความรู้ ความชำนาญ หรือเก่งในวิชาที่เรียนนั้นมากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับคนอื่นในชั้นเดียวกัน

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2527 : 46) ได้กล่าวถึงความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ผลรวมของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบที่มุ่งวัดว่า นักเรียนมีความรู้ หรือความสามารถที่เกิดจากการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด

จาก Dictionary of Education ซึ่ง คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good 1973 L 6) เป็นบรรณาธิการได้อธิบาย "สัมฤทธิ์ผลในการเรียน" ว่าหมายถึงการเข้าถึงความรู้ หรือพัฒนาทักษะในการเรียนซึ่ง โดยปกติพิจารณาจากแบบทดสอบที่กำหนดให้ทำหรือตามแผนที่ได้จากงานที่ครูสอนให้หรือทั้งสองสิ่ง

ดังนั้นจากความหมายต่าง ๆ ข้างต้นอาจสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของสมองที่พัฒนาขึ้นหลังจากการเรียนวิชาต่าง ๆ โดยพิจารณาจากคะแนนสอบหรือผลงานที่ครูมอบหมายให้หรือจากทั้ง 2 อย่าง

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยา ได้ทำการศึกษาแล้วสรุปผลซึ่งสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถจำแนกออกเป็น 2 องค์ประกอบใหญ่ ๆ คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา (Intellective Factors) และองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวกับสติปัญญา (Nonintellective Factors) ดังจะเห็นได้จากแนวคิดและงานวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เดเนียล เอ เพรสคอตต์ (Daniel A. Prescott 1961 ช 14-16) ได้อธิบายองค์ประกอบที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพของร่างกาย ข้อบกพร่องทางร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย เป็นต้น
2. องค์ประกอบทางความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา และมารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา และบุตร และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ วัฒนธรรมนิยมประเพณี ความ เป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมทางบ้าน และฐานะทางบ้าน

แฮร์รี แมคเคอร์ (Harry Maddor 1963 : 9) ได้ทำการศึกษาและพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละบุคคลจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางสติปัญญาและความสามารถทางสอง ร้อยละ 50-60 ขึ้นอยู่กับนิสัยในการเรียนที่ดี ร้อยละ 30-40 และขึ้นอยู่กับโอกาสและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อีกร้อยละ 10-15

โรเบิร์ต เจ ฮาร์วิกเฮิร์สท และ เบอร์นิเซล นิวการ์เทน (Robert J. Harvighurst and Bernisel Neugarten 1969 : 159) ได้ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบ 4 ประการที่เป็นสิ่งตัดสินระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนี้

1. ความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
2. ชีวิตและการอบรมในครอบครัว
3. ประสิทธิภาพของโรงเรียน
4. ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง หรือระดับความมุ่งหวังในอนาคต

จอห์น บี. คาโรล (John B. Carroll 1971 : 72) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระบบโรงเรียน ของนักเรียนว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้านคือ

1. องค์ประกอบภายใน ซึ่งมี 3 ประการ คือ

1.1 ความถนัดทางการเรียน

1.2 ความสามารถที่จะเข้าใจคำสั่งสอน ซึ่งเป็นส่วนผสมผสานกันระหว่างเชาวน์ปัญญาทั่วไป และความเข้าใจภาษา

1.3 การอุทิศเวลาให้กับการเรียน หรือนิสัยในการเรียน

2. องค์ประกอบภายนอก ซึ่งมี 2 ประเภท คือ

2.1 ความเหมาะสมของระยะเวลาที่โรงเรียนจัดการศึกษาให้ตามความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

2.2 ประสิทธิภาพในการสอนของครู

วิลเลียม เอ เมห์เรน และเออร์วิน เจ เลห์แมน (William A. Mehren and Irvin J. Lehman 1973 : 584) ได้ศึกษาและพบว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นจะต้องมีแรงจูงใจ เจตคติต่อการเรียนและวิชาที่เรียน

เฮอร์เบิร์ต เจ. เคลาส์แมร์ (Herbert J. Klausmeir 1975 : 28-29) เน้นให้เห็นความสำคัญของคุณลักษณะของผู้เรียนว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ในการอธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนอกเหนือจากองค์ประกอบอื่น ๆ คือ คุณลักษณะของครู พฤติกรรมระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน คุณลักษณะของกลุ่มผู้เรียน สภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ เฮอร์เบิร์ต เจ. เคลาส์แมร์ ยังอธิบายเพิ่มเติมว่า องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้เรียนนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอีก 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมทางสมองที่เกี่ยวพันกับความสามารถทางสติปัญญา และความสามารถด้านความรู้ ความคิด รวมทั้งพื้นฐานความรู้เดิม
2. ความพร้อมทางกายภาพที่เกี่ยวพันกับความสามารถทางด้านทักษะรวมทั้งสุขภาพ
3. คุณลักษณะทางจิตใจที่รวมความสนใจ เจตคติ ค่านิยม และบุคลิกลักษณะ
4. เพศ
5. อายุ
6. ภูมิหลังทางครอบครัวและสังคม

แฮร์รี แมดเดอร์ (Harry Maddor 1963 : 9) ได้ทำการศึกษาและพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละบุคคลจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางสติปัญญาและความสามารถทางสมอง ร้อยละ 50-60 ขึ้นอยู่กับนิสัยในการเรียนที่ดี ร้อยละ 30.40 และขึ้นอยู่กับโอกาสและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อีกร้อยละ 10.15

นอกจากนี้ เบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom 1976 : 167-176) ได้ทำการวิจัยและเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยกล่าวถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ตัวแปร คือ

1. พฤติกรรมด้านความรู้ความคิด (Cognitive Entry Behavior) หมายถึงความสามารถทั้งหลายของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย ความถนัดและพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน
2. คุณลักษณะทางด้านจิตนิสัย (Affective Entry Characteristics) หมายถึงสภาพการณ์และแรงจูงใจ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจและทัศนคติที่มีต่อเนื้อหาวิชาที่เรียน โรงเรียนและระบบการเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคลิกภาพ ซึ่งคุณลักษณะทางด้านจิตนิสัยนี้บางอย่างอาจเปลี่ยนแปลงได้
3. คุณภาพการสอน (Quality of Instruction) ซึ่งได้แก่ การชี้แนะ (Cues) การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน (Participation) การเสริมแรงจากครู (Reinforce-

ment) การแก้ไขข้อผิดพลาด (Correction) และการให้ผู้เรียนรู้ผลว่าตนเองทำถูกต้องหรือไม่ (Feedback) ซึ่งบลูมได้สรุปการประเมินค่าที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเปลี่ยนแปลงเนื่องจากตัวแปรดังกล่าว ดังนี้คือ ด้านความรู้ ความคิดของผู้เรียนมีขอบเขตของความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ 50% ที่เหลืออีก 50% เป็นความแปรปรวนที่เป็นไปได้ ภายหลังการควบคุมตัวแปร ส่วนการเปลี่ยนแปลงด้านจิตพิสัยมีเพียง 25% อีก 75% เป็นความแปรปรวน ส่วนที่เหลือเช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพการสอน สำหรับพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิดของผู้เรียน รวมกับคุณลักษณะด้านจิตพิสัยมี 65% อีก 35% เป็นความแปรปรวนที่เหลือ และการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรทั้ง 3 ด้านรวมกันมีถึง 90% อีก 10% เป็นความแปรปรวนส่วนที่เหลือ ซึ่งมีผลน้อยมากต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วัชรินทร์ ทรัพย์มี (2523 : 74) อธิบายว่าการที่นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการศึกษาที่ผู้เรียนให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของบทเรียนนั้น ๆ การจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ กลวิธีจูงใจผู้เรียนเกี่ยวพันกับการเรียนการสอนตั้งแต่การกำหนดหลักสูตร การเตรียมการสอน และสอดแทรกอยู่ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการสอนตั้งแต่ขั้นการวางวัตถุประสงค์ของบทเรียน การนำเข้าสู่บทเรียน การกำหนดเนื้อหา วิธีสอน อุปกรณ์ประกอบการสอน การประเมินผลการเรียน และได้เสนอแนะกลวิธีต่าง ๆ ที่จะใช้ในการจูงใจผู้เรียน ดังต่อไปนี้

1. การจัดหลักสูตรและการสอนโดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างผู้เรียนและคำนึงถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะสนใจบทเรียนและกิจกรรมการเรียน
2. การชี้แจงให้ผู้เรียนทราบวัตถุประสงค์ของบทเรียนและตระหนักในคุณค่า และประโยชน์ของสิ่งที่เรียน จะทำให้การเรียนมีความหมายแก่ผู้เรียน และเป็นการส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ความสนใจในบทเรียน
3. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมวางโครงการเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนสนใจการเรียน
4. การใช้วิธีนำเข้าสู่บทเรียน วิธีสอนและคำพูดที่เหมาะสมเป็นการช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
5. การกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในอุปกรณ์ประกอบการสอนตลอดจนตำราและหนังสืออ่านประกอบที่เหมาะสม

6. การให้ผู้เรียนได้รับทราบผลการเรียนของผู้เรียน (Feedback) จะเป็นการกระตุ้นความสนใจในการเรียน

7. การใช้สิ่งล่อใจ (Incentives) เป็นเครื่องช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียน สิ่งล่อใจในการเรียนคือ วัตถุหรือสภาพการณ์ที่จะเป็นตัวกระตุ้นความสนใจในการเรียน เช่น ผู้เรียนจะขยันเรียน หรือสนใจเรียนโดยคาดหวังรางวัลในการเรียน เช่น คะแนน ปริญญา บัตรเกียรติยศ หรือ รางวัลในรูปแบบต่าง ๆ

8. การสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนเพื่อความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้สอนควรให้งานที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนยิ่งขึ้น

9. การสร้างบรรยากาศที่ผู้สอนยอมรับ และมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน ให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ไม่สร้างความเครียดแก่ผู้เรียน จะช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียน

10. การที่ผู้สอนทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน เช่น ควบคุมตนเอง ความสม่ำเสมอในการทำงาน การเป็นคนเชื่อถือได้ ความขยันหมั่นเพียร สนใจในการทำงาน หมั่นศึกษาหาความรู้ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเลียนแบบ

11. การร่วมมือ (Cooperation) และการแข่งขัน (Competition) มีส่วนช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกัน เช่น ร่วมมือกันทำงานกลุ่ม อิทธิพลของกลุ่มจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจทำกิจกรรม เช่น สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะช่วยกระตุ้นกันเอง หรือความต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนในกลุ่ม จะกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนสนใจทำตามนั้น การแข่งขันเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะเป็นเครื่องกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ถ้าใช้อย่างเหมาะสม

12. ใช้การเสริมแรง (Reinforcement) เพื่อเพิ่มแนวโน้มของการสนใจเรียน เป็นต้นว่า คำชมเชย คะแนน การให้ดาว ให้สิทธิพิเศษในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

วิทยา นาควัชระ (2529 : 28) ได้กล่าวถึงความสำคัญของบุคลิกภาพของครูว่าเป็นองค์ประกอบที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการเรียนของนักเรียน คือ ครูควรมีบุคลิกภาพที่ดีทั้งบุคลิกภาพภายนอกและบุคลิกภาพภายใน ครูต้องมีเทคนิคในการพูดจาสื่อความหมายจูงใจคนเป็นให้กำลังใจคน ใฝ่ดีให้คนเชื่อได้ มีร่างกายสะอาด แข็งแรง แต่งกายตามสมัยนิยมไม่เชยหรือล้ายุคเกินไป มีทัศนคติที่ดี ใจกว้างพร้อมจะรับความคิดเห็นคนอื่น สิ่งเหล่านี้จะเป็นแบบอย่างให้นักเรียนเลียนแบบและเกิดทศนุครู เกิดศรัทธาในตัวครู เป็นสาเหตุทำให้นักเรียนเกิดความสนใจใน

วิชาที่ครูสอน

นอกจากนี้จากงานวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่ผ่านมาในประเทศไทย พบว่า สิ่งต่อไปนี้ คือ องค์ประกอบด้านสติปัญญา ตัวนักเรียน ครู คุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียน ภูมิหลังของครอบครัวของนักเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังเช่นงานวิจัยของ

ขจรสุตา เหล็กเพชร (2522 : 1) ที่ศึกษาและพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีองค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการ และองค์ประกอบเหล่านี้อาจแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ องค์ประกอบเหล่านี้ อาจแบ่งออกเป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ องค์ประกอบด้าน สติปัญญา (Intellectual Factor) เช่น เชาวน์ปัญญา ความถนัด และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา (Non-Intellectual Factor) เช่น วุฒิภาวะ ความสนใจ ทักษะคติ บุคลิกภาพ คุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียน ตลอดจนภูมิหลังทางครอบครัวของนักเรียน เป็นต้น

และจากการศึกษาของ สมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2514 : 49-59) สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ (2521 : 60-62) นิคเพลิน เขียวหวาน (2521 : 111-112) และประนอม ทวีกาญจน์ (2526 : 48) พบว่า องค์ประกอบด้านตัวนักเรียน ครู และโรงเรียน มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าตัวแปรอื่น ๆ ส่วนตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนน้อยหรือเกือบไม่มีเลย ซึ่งแตกต่างจากผลงานการวิจัยของ ขจรสุตา เหล็กเพชร ซึ่งพบว่าภูมิหลังทางครอบครัวนักเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียน

จากแนวคิดและการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เป็น 3 องค์ประกอบใหญ่ ๆ คือ

1. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับตัวนักเรียน ประกอบด้วย
  - 1.1 องค์ประกอบด้านปัญญา ได้แก่ ความสามารถทางสมอง เชาวน์ปัญญา ความถนัดทางการเรียน ความรู้เดิมหรือความรู้พื้นฐานของผู้เรียน
  - 1.2 องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน ความสนใจ เจตคติและนิสัยในการเรียน ความนึกคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับตน การพัฒนาการแห่งตน การปรับตัว และลักษณะทางบุคลิกภาพอื่น ๆ เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับครูผู้สอน ได้แก่ ลักษณะส่วนตัวของครู บุคลิกภาพ การสอนและกลวิธีในการจูงใจผู้เรียน

3. องค์ประกอบทางด้านวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ภูมิหลังทางครอบครัวและสังคม ประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนการสอน บรรยากาศในการสอน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมระหว่างผู้เรียนกับครู

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

นอกจากองค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การที่สัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนจะดีหรือไม่นั้น ยังขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้คือการวางแผนการเรียนการสอนที่ดี และการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ชัดเจน เมื่อครูผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ตั้งที่นักการศึกษาหลายท่านได้แสดงทัศนะไว้หลายประการที่สอดคล้องกันดังนี้

พินูลศรี วาสนสมสิทธิ์ (2526 : 95-96) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสังคมศึกษาที่ดีว่า ต้องครอบคลุมทั้งความรู้ ความคิด เจตคติ ค่านิยม ความรู้สึก และความสามารถ อันเหมาะสมกับวัย และสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ดังนั้นการสอนสังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้ครบถ้วนทั้งด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย

นอกจากการวางวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ดี ที่จะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกที่จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น เช่น วิธีสอนของครูสังคมศึกษา สภาพบรรยากาศ และการจัดห้องเรียน การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน

นิมมวล ทศวัฒน์ (2526 : 44-45) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ครูสังคมศึกษาด้านวิชาการเกี่ยวกับการสอนในห้องเรียน เพื่อให้ นักเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีตามเป้าหมายของการเรียนวิชาสังคมศึกษา ครูควรมีวิธีการสอนดังนี้

1. ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ครูจะต้องยึดนักเรียนเป็นหลักหรือเป็นศูนย์กลาง ซึ่งหมายถึงว่าการพิจารณาเนื้อหาของบทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรให้เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะ และสภาพแวดล้อมของผู้เรียน

2. เน้นให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติหรือทำกิจกรรม และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การเรียนการสอนควรมุ่งเน้นกระบวนการเรียนมากกว่าเน้นที่เนื้อหาวิชาเป็นสำคัญ

3. ใช้วิธีการวิทยาศาสตร์ เป็นแม่บทในการเรียนการสอน เช่น วิธีการแก้ปัญหาและวิธีสืบสวน สอบสวน เป็นการฝึกให้นักเรียนคิด และแก้ปัญหาอย่างมีระบบ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนให้สัมพันธ์กับสภาพจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ควรให้โอกาสผู้เรียนนำเอาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของสังคมมาอภิปรายในชั้นเรียน

5. ฝึกการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย จัดสภาพการเรียนการสอนให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน ตามวิธีการประชาธิปไตย การเรียนโดยวิธีนี้เป็นการฝึกการเป็นผู้นำกลุ่ม และสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

สิริวรรณ ศรีนวล (2526 : 173-175) ได้ชี้ให้เห็นถึงแนวทาง การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อให้ผู้เรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาสังคมศึกษาไว้ดังนี้

1. การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทั้งทางสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ควรจัดบรรยากาศของห้องเรียนให้เป็นเช่นห้องปฏิบัติการในการฝึกฝนการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ฝึกฝนในเรื่องการใช้สติปัญญา คือ ฝึกกระบวนการในการคิดอย่างมีเหตุผล การมีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น

2. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการควบคุมตนเองและรับผิดชอบตนเอง ให้โอกาสผู้เรียนในการค้นหาวิธีการเรียนด้วยตนเอง

3. ควรส่งเสริมผู้เรียนให้มีความคิดและแนวการปฏิบัติแบบประชาธิปไตย

นอกจากนี้ สิริวรรณ ได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การจัดสภาพชั้นเรียนในวิชาสังคมศึกษา ที่เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ สภาพห้องเรียนในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ควรเป็นห้องที่มีเนื้อที่เพียงพอในการที่จะให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสะดวก โต๊ะ และเก้าอี้ในชั้นเรียนต้องพร้อมที่จะโยกย้ายหรือดัดแปลงเป็นสภาพต่าง ๆ ได้ง่าย และรวดเร็ว ควรมีมุมกิจกรรมภายในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มุมกิจกรรมนี้ประกอบด้วย หนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาที่น่าสนใจ และมีคุณค่า หรืออาจนำเอาวารสารทางวิชาการที่น่าสนใจหรือรายงานของนักเรียนที่ดีเด่น รวมทั้งการหาหนังสือพิมพ์มาจัดไว้ด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนที่มีเวลาว่าง และมีความสนใจได้ศึกษาต่อไป

นพพร พานิชสุข (2528 : 139) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา จะบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสังคมศึกษา จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน โดยการจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อเสริมความรู้ ความเข้าใจแก่นักเรียนมากยิ่งขึ้น รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาสังคมศึกษา สามารถทำได้หลายลักษณะ เช่น การจัดวิทยากรพิเศษ บรรยาย การจัดทัศนศึกษา การจัดป้ายนิเทศ และการจัดห้องสังคมศึกษา เป็นต้น

นางนถ สถาวโรดม (2530 : 13) ได้เสนอแนะว่าการสอนสังคมศึกษาให้บรรลุ เป้าหมาย นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นนั้น ครูจำเป็นต้องอาศัยเทคนิค และวิธีสอน หลาย ๆ วิธีเข้าช่วย และต้องใช้สื่อประกอบด้วย

อนึ่ง จากการศึกษาวิจัยทางด้านสาขาการสอนสังคมศึกษา ทำให้พบประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา อาทิเช่น

บุญชม ศรีสะอาด (2524 : 184) ได้ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อผลการ เรียนวิชาสังคมศึกษา พบว่า คุณภาพของการสอนมีอิทธิพลต่อผลการเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม พร้อมทั้งบรรยากาศในชั้นเรียน ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความผูกพันกันฉันท์มิตร ด้านการสนับสนุนจากครู ด้านการเน้นงาน ด้านการแข่งขัน และด้านระเบียบและการมีระบบงาน ซึ่งทั้งหมดนี้มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ณรงค์ กิจสนาโยธิน (2526 : 58-59) ได้ศึกษาและโดยสรุปพบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาในอันดับต้น ได้แก่ ความรู้สึกเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชา สังคมศึกษาและต่อครูผู้สอน กิจกรรมนอกชั้นเรียน ภูมิหลังทางครอบครัว และบรรยากาศในชั้น เรียน ตามลำดับ ฯลฯ

สมนึก เจียมศักดิ์ศรี (2529 : 72-73) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของภูมิหลังทาง ครอบครัว ซึ่งได้แก่ การศึกษา อาชีพ และความเกี่ยวข้องกับนักเรียนของผู้ปกครอง ว่ามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน

นอกจากนี้ นิริติศัย ภักรดิลก (2530 : 93-96) ได้ศึกษาสาเหตุของความด้อย สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

1. สาเหตุที่เนื่องมาจากโรงเรียนมี 4 ประเด็นคือ

1.1 บุคลิกภาพของครูสังคมศึกษา ข้อที่เป็นสาเหตุมากคือ ครูพูดด้วยน้ำเสียงที่ชวนให้นักเรียนง่วงนอนในเวลาสอน ทำให้นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน

1.2 วิธีการดำเนินการสอนของครูสังคมศึกษา ข้อที่เป็นสาเหตุมี 7 ประการคือ ครูออกข้อสอบยากเกินไป ครูไม่จัดทัศนศึกษาให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวาง ครูไม่ใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน ครูไม่ทำให้นักเรียนมีบรรยากาศเป็นประชาธิปไตย ครูสอบบทเรียนโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ครูสอนอย่างเร่งรีบทำให้นักเรียนตามการสอนไม่ทัน และครูไม่เฉลยข้อสอบหรือชี้แจงข้อบกพร่องของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่สามารถปรับปรุงตนเอง

1.3 สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ข้อที่เป็นสาเหตุมากคือ โรงเรียนไม่จัดห้องสังคมศึกษาให้แก่โรงเรียน โรงเรียนขาดโรงอาหาร และห้องน้ำที่สะอาดและเพียงพอ โรงเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีเสียงรบกวน

1.4 สภาพห้องเรียน ข้อที่เป็นสาเหตุ คือ ห้องเรียนไม่มีมุมหนังสืออ่านประกอบ วิชาสังคมศึกษาและขาดอุปกรณ์ที่ช่วยเสริมการเรียน

2. สาเหตุที่เนื่องมาจากตัวนักเรียนมี 5 ประการคือ

2.1 บุคลิกภาพของนักเรียน ข้อที่เป็นสาเหตุมากคือ นักเรียนเป็นคนขี้อายไม่กล้าแสดงออก

2.2 การเรียนของนักเรียน ข้อที่เป็นสาเหตุมากคือ นักเรียนไม่ทบทวนและเตรียมบทเรียน ไม่ตรวจทานข้อสอบ ไม่จดสรุปใจความสำคัญของบทเรียน ไม่ชอบสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้วิชาสังคมศึกษากับเพื่อน ๆ ไม่สนใจเรียนในชั่วโมง

2.3 ความสามารถในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ข้อที่เป็นสาเหตุคือ นักเรียนทำข้อสอบแบบบรรยายและเติมคำไม่ได้ ไม่สามารถอ่านและเขียนแผนที่ได้ ไม่มีทักษะในการอ่านและสรุปใจความสำคัญ ตีความข้อมูลไม่ถูกต้อง

2.4 ทัศนคติของนักเรียนต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ข้อที่เป็นสาเหตุมากคือ นักเรียนไม่ชอบวิชาสังคมศึกษา เพราะมีเนื้อหามากและซ้ำซาก

2.5 อิทธิพลของเพื่อนต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ข้อที่เป็นสาเหตุมากคือ นักเรียนนั่งใกล้กับเพื่อนที่ชอบคุย เพื่อน ๆ ในห้องโดยมากไม่สนใจในการเรียน ขาดเพื่อนที่จะเป็นที่ปรึกษาด้านการเรียน

3. สาเหตุที่เนื่องมาจากครอบครัว คือ ผู้ปกครองไม่มีเวลาเอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียนและบ้านอยู่ห่างไกลแหล่งวิชาการ

อูร์ ฤชา (2531 : 187-189) ศึกษาพบว่า ถ้านักเรียนมีความสามารถในการอ่านและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา ก็จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้นด้วย

จากการศึกษา แนวคิด และผลการศึกษา เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ช่างต้น สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนขึ้นอยู่กับ การวางวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ดี และองค์ประกอบอื่น ๆ อีก เช่น ประสิทธิภาพและวิธีสอนของครูสังคมศึกษา สภาพบรรยากาศและการจัดห้องเรียน การให้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เจตคติที่ดีต่อครูและวิชาสังคมศึกษา ภูมิหลังทางครอบครัวของนักเรียน เป็นต้น

การสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องแบบการเรียนรู้

ริต้า ดันน์ และคณะ (Rita Dunn and Other 1989 : 50-58) ได้สำรวจและสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง "แบบการเรียนรู้" (Learning Style) ของนักเรียนที่กระทำในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ในมหาวิทยาลัยประมาณ 60 แห่ง เป็นจำนวนหลายร้อยเรื่อง ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า สิ่งแวดล้อม อารมณ์ สังคมในห้องเรียน ร่างกายและสติปัญญา ของผู้เรียน มีผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก แบบการเรียนรู้ (Learning Style) เป็นผลมาจากสภาพทางร่างกายและการพัฒนาการเรียนรู้ ก่อให้เกิดเป็นบุคลิกภาพประจำตัว ซึ่งทำให้วิธีสอนบางวิธีได้ผลดีสำหรับนักเรียนบางคน แต่ก็ไม่ได้ผลดีสำหรับนักเรียนอีกหลายคน นักเรียนจะเรียนได้ดีเมื่อวิธีสอนของครูเหมาะกับวิธีเรียนของนักเรียน ๆ แต่ละคนมีแบบการเรียนรู้ของตนเอง ถ้าหากครูทราบแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ครูก็จะสามารถปรับสภาพห้องเรียน และการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนได้ และนักวิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนกับลำดับการเกิดการพัฒนารูปร่าง วุฒิภาวะ ตำแหน่งของสมองที่ใช้มาก (hemisphericity) ความชอบอิสระ การมองภาพกว้างหรือแคบ การสังเคราะห์หรือวิเคราะห์ อารมณ์และอัตโนทัศน์ เป็นต้น โดยศึกษาเด็กทุกระดับ ทั้งเด็กเก่ง เด็กอ่อน หรือปานกลาง เด็กมีปัญหา รวมทั้งเด็กที่มี

เชื้อชาติต่างกัน เป็นต้น แล้วสรุปผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบการเรียนว่าไว้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียน กับส่วนของสมอง ซึ่งแบ่งเป็นซีกซ้ายและซีกขวา เด็กบางคนถนัดใช้ซีกขวามากกว่าซีกซ้าย หรือซีกซ้ายมากกว่าซีกขวา ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่ใช้สมองซีกซ้ายถนัดในการคิดวิเคราะห์ ชอบวิธีอ่าน จะเรียนได้ดีเมื่อการเรียนแบ่งเป็นชั้นย่อย ๆ เด็กที่ใช้สมองซีกขวา มองอะไรเป็นภาพรวม และใช้วิธีอุปมา เรียนได้ดีเมื่อบทเรียนเริ่มจากภาพรวมก่อนแล้วจึงจะศึกษาในเรื่องที่จะเรียนในรายละเอียดโดยเฉพาะภายหลัง

การวิจัยเกี่ยวกับสมองซีกซ้ายและซีกขวาและปัจจัยอื่น ๆ เกี่ยวกับการเรียน พบว่าเมื่อเรียนบทเรียนที่ยากหรือปัญหาที่ยาก

(1) นักเรียนระดับมัธยมที่ไม่ใครมีแรงจูงใจ ชอบเรียนหรือทำงานเมื่อมีสิ่งรบกวน เช่น ดนตรี แสงสว่างน้อย ที่นั่งเรียนจัดตามสบาย ทำงานกับเพื่อน ๆ ชอบปฏิบัติมากกว่านั่งฟัง มักจะเป็นเด็กประเภทถนัดสมองซีกซ้ายมากกว่าซีกขวา เด็กที่ชอบทำงานโดยไม่ยากให้ใครรบกวนก็มักจะเป็นเด็กถนัดซีกซ้ายเช่นกัน

(2) เด็กระดับชั้นปีที่ 3-12 ที่ถนัดใช้สมองซีกซ้ายจะเรียนได้ดี เมื่อจัดที่นั่งเรียนในห้องเรียนเป็นปกติ ขณะเรียนมีอะไรรับประทานไปด้วยบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ชอบฟังมากกว่าลงมือปฏิบัติ หรือออกแสดง แต่เด็กใช้สมองซีกขวาจะเรียนไม่ใคร่ได้ดีในสภาพดังกล่าวแล้ว

(3) เด็กระดับชั้นปีที่ 5-12 ที่ถนัดสมองซีกขวามักจะเรียนได้เมื่อทำอะไรที่ไม่กำหนดเป็นโครงไว้สำเร็จ ไม่ใคร่ชอบผู้ใหญ่กระตุ้น แต่ชอบให้เพื่อน ๆ กระตุ้น เด็กที่มีพรสวรรค์หรือเก่งทุกอย่างมักเป็นเด็กที่ถนัดสมองซีกขวา หรือทั้งสองซีกมากกว่าจะเป็นพวกสมองซีกซ้าย

2. สิ่งแวดล้อมการเรียนการสอน หมายถึง สภาพของห้องเรียนที่เงียบหรือมีเสียงรบกวน แสงสว่างมากหรือน้อย อุณหภูมิอบอุ่นหรือเย็น มีความเข้มงวดหรือเป็นกันเอง สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อการเรียนระหว่าง ร้อยละ 10-40 ขึ้นอยู่กับ อายุ เพศ ซีกสมองที่ถนัดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เด็กต้องการเสียงมากหรือน้อยนั้นเป็นความชอบของแต่ละคน ระดับประถมนจะคงรักษาระดับเดิมคือ ถ้าชอบเรียนโดยมีเสียงรบกวนในเวลาอ่านหนังสือ ก็แสดงรักษาระดับเสียงไว้ได้ เมื่อขึ้นระดับมัธยมต้นหรือวัยรุ่น ระดับเสียงจะเสียงสูงขึ้น แต่เมื่อผ่านวัยรุ่นไปแล้ว ระดับเสียงจะกลับเท่ากับเมื่อเรียนชั้นประถมอีก

เด็กตัวเล็ก ๆ ต้องการแสงสว่างไม่มาก แต่จะต้องการแสงสว่างเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ระยะเวลา 5 ปี และเด็กผู้ชายจะชอบเคลื่อนไหวไปมามากกว่าเด็กผู้หญิง

3. การรับรู้บทเรียน เด็กบางคนเรียนได้ดีโดยการฟัง บางคนโดยการมองหรืออ่าน บางคนโดยการปฏิบัติ หรือหลายวิธีรวมกัน โดยปกติเด็กมักจะเรียนได้ดีโดยการรับรู้บทเรียนด้วยวิธีหนึ่ง เช่น ฟังหรืออ่าน และมีวิธีที่สอง เช่น ปฏิบัติหรือฟังอีกด้วย ถ้าครูสอนบทเรียนโดยใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวิธีที่เด็กถนัด เด็กจะเรียนได้ดีขึ้น ยิ่งสอนซ้ำด้วยวิธีที่เด็กถนัดเป็นอันดับสองยิ่งจะได้ผลสูงขึ้น

การรับรู้บทเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนประมาณร้อยละ 70 ถ้าหากครูสอนโดยการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าช่วย เช่น แผ่นใส ฟิล์ม บัตรคำ และอื่น ๆ ที่เด็กสามารถจับต้องหรือลองทำดูได้ ผลการเรียนจะดีขึ้นมาก การให้เด็กมีโอกาสร่วม เช่น อภิปราย ศึกษาดูงาน สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือเล่นละครบทเรียน จะช่วยให้ผลการเรียนดีขึ้น และปัญหาทางด้านวินัยลดลงได้ด้วย

4. สภาพทางสังคมในห้องเรียน เด็กบางคนชอบเรียนหรือทำงานคนเดียว บางคนชอบเรียนกับครู บางคนชอบเรียนรวมกลุ่มกับเพื่อน แต่เด็กส่วนมากจะชอบเรียนกับบุคคลที่มีชื่อเสียง ถ้าหากครูสามารถจะจัดสภาพห้องเรียน เช่น จัดที่นั่งให้เหมาะกับสภาพทางสังคมที่เอื้อต่อการเรียนของเด็ก เด็กจะเรียนได้ดีขึ้น เด็กยิ่งโตยิ่งต้องการกระตุ้นจากครูน้อยลง แต่ต้องการการกระตุ้นจากเพื่อนมากขึ้น ดังนั้นวิธีสอนแบบร่วมมือ (Cooperative teaching-learning) ซึ่งได้ประโยชน์กับเด็กมาก

เด็กระดับมัธยมต้นจะเชื่อเพื่อนมาก แต่เมื่อเรียนชั้นมัธยมปลาย เด็กจะเชื่อเพื่อนน้อยลง และชอบเรียนตามลำพังมากขึ้น เด็กเก่งชอบเรียนตามลำพัง เว้นไว้แต่บทเรียนจะยากเกินไปจนต้องพึ่งครูหรือคนอื่น การเรียนเป็นกลุ่ม

เด็กมีโอกาสศึกษา ซักถาม ตอบคำถาม อภิปรายให้เหตุผล และเคลื่อนไหวไปมาได้สะดวกขึ้น การเคลื่อนไหวไปมาช่วยทำให้ร่างกายตื่นตัว และมีความตั้งใจในการเรียนดีกว่านั่งนิ่ง ๆ

5. เวลาที่เหมาะสมในการเรียน เด็กบางคนเรียนได้ดีในเวลาเช้า บางคนเรียนได้ดีตอนบ่าย เด็กเรียนอ่อนมักจะเรียนคณิตศาสตร์ได้ดีขึ้นถ้าเรียนในตอนบ่าย นอกจากนี้ เด็กอ่อนและเด็กสายอาชีวะ ส่วนมากไม่ชอบเรียนในตอนเช้า ๆ แต่จะเรียนได้ดีและไม่มีใครมีปัญหาในห้องเรียน ถ้าจัดให้เรียนในตอนสาย ๆ บ่าย หรือเย็น

ในระดับมัธยมศึกษา เด็กร้อยละ 40 เป็นประเภทเรียนได้ดีในตอนเช้า แต่เด็กส่วนมากจะมีความตื่นตัวที่จะเรียนในตอนสายและตอนบ่าย และประมาณร้อยละ 13 จะเรียนได้ดี

ในตอนเย็นหรือค่ำ

6. ความต้องการการเคลื่อนไหว เมื่อจัดสภาพการเรียนรู้ให้เหมาะกับการเคลื่อนไหวแล้ว เด็กจะเรียนได้ดี และถ้าหากจัดตรงข้ามกับเด็กก็จะเรียนไม่ได้ดี

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่า นักเรียนทุกคนมีแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ที่เรียนได้ดี ซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะทางชีวภาพและการพัฒนา ดังนั้นการที่จะให้นักเรียนปรับตัวให้เข้ากับลักษณะของครูก็ควรจะขัดกับสภาพทางชีวะของนักเรียน และอีกลักษณะการสอนของครูใกล้เคียงกับแบบการเรียนรู้ของนักเรียนที่จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น ปัญหาในห้องเรียนลดลง และครูก็จะสอนด้วยความสบายใจ ส่วนแบบการเรียนรู้แบบใดจะดีกว่าแบบใดนั้น ผลการวิจัยจนถึงขณะนี้ยังหาข้อสรุปไม่ได้ แต่ผลการวิจัยอีกประการพบว่านักเรียนสามารถเรียนเนื้อหาเดียวกันได้ดีพอ ๆ กัน แต่จะรู้ดีแค่ไหนขึ้นอยู่กับแบบการเรียนรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ประโยชน์ คุณต์กาญจนกุล (2524 : 103-108) ได้ศึกษาเรื่อง "แบบการเรียนรู้ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาแบบการเรียนรู้ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและเปรียบเทียบแบบการเรียนรู้ของนิสิตที่มีเพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 750 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบการเรียนรู้ของนิสิตแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยได้แปลและดัดแปลงมาจากแบบสอบถามแบบการเรียนรู้ของนิสิต (Student Learning Styles Questionnaire) ที่สร้างโดย แอนโทนี กราชา และ เซอร์ซิล ไรช์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman) แบบสอบถามแบบการเรียนรู้มีความเที่ยง 0.785 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ที-เทสต์ (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1. นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชอบแบบการเรียนรู้ 4 แบบ คือชอบแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือค่อนข้างสูง ชอบแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา แบบอิสระ อยู่ในระดับปานกลาง ไม่ชอบแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง และแบบ

แข่งขัน

2. นิสิตเพศชายและหญิงมีแบบการเรียนรู้แบบอิสระ แบบพึ่งพา แบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยนิสิตชายชอบแบบการเรียนรู้แบบอิสระสูงกว่านิสิตหญิง ส่วนนิสิตหญิงชอบแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพาและแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

3. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ มีแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงของแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

อุไรรัตน์ ศรีสวย (2527 : 61-63) ทำการศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นปี และวิชาเอกของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ และความสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาวิทยาลัยครู ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526 ของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร จำนวน 690 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา (Student Learning Style Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้แปลมาดัดแปลงมาจากแบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาที่สร้างโดย แอนโทนี กราซา และ เซอร์วิล ไรซ์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัธยฐาน เลขคณิต (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบค่าไคลแคร์ ( ) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และแบบร่วมมือ อยู่ในเกณฑ์สูง แบบพึ่งพา แบบอิสระ และแบบแข่งขันอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และแบบหลีกเลี่ยง อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ส่วนรูปแบบการเรียนรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จินดา ยัญทิพย์ (2528 : 116-118) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษากับแบบการเรียนรู้ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบการเรียนรู้ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาทางการศึกษากับแบบการเรียนรู้ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะ

ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2526 จำนวนทั้งหมด 255 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และแบบสอบถามแบบการเรียนรู้ (Student Learning Styles Questionnaire) ของ แอนโทนี กราซา และเชอร์วิล ไรซ์แทน (Anthony Grasha and Sheryl Richman) ซึ่งผู้วิจัยนำมาแปลและปรับปรุง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาแบบการเรียนรู้แต่ละแบบ โดยการคำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งคะแนนแบบการเรียนรู้แต่ละแบบการเรียนรู้จะนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแนวคิดทางปรัชญาทางการศึกษา โดยใช้สูตร Pearson's product moment correlation ผลการวิจัยพบว่า มีแบบการเรียนรู้ที่นิยตชอบ 3 แบบคือ แบบร่วมมือ แบบมีส่วนร่วม และแบบอิสระ ส่วนแบบการเรียนรู้ที่นิยตไม่ชอบมี 3 แบบคือ แบบพึ่งพา แบบหลีกเลี่ยงและแบบแข่งขันและพบว่าลัทธิสารัตถนิยม มีความสัมพันธ์ในทางลบกับแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ แต่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง ลัทธิพัฒนาการนิยมมีความสัมพันธ์ในทางลบกับแบบการเรียนรู้แบบอิสระ แต่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ลัทธิปฏิรูปนิยมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับแบบการเรียนรู้แบบอิสระ แต่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ลัทธิอัตถิภาวนิยมมีความสัมพันธ์ในทางลบกับแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และความสัมพัทธ์ระหว่างชุดตัวแปรของแนวคิดปรัชญาการศึกษา กับชุดตัวแปรของแบบการเรียนรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.46090 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กอบกาญจน์ ทรประสิทธิ์ (2529 : 90-94) ทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษายาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษายาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และเปรียบเทียบแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาพยาบาล ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2529 จำนวน 708 คน จากสถาบันการศึกษายาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 5 สถาบัน คือ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และ ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาและดัดแปลงมาจากแบบสอบถามแบบการเรียนรู้ของ แอนโทนี กราซา และเชอร์วิล ไรซ์แมน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.79 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่มากกว่า 2 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษายาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ชอบแบบการเรียนแบบร่วมมือเป็นอันดับหนึ่ง และอยู่ในเกณฑ์สูง อันดับรองลงมาชอบอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ แบบมีส่วนร่วม แบบฟังพา แบบอิสระ แบบแข่งขันและแบบหลีกเลี่ยง

2. การวิเคราะห์แบบการเรียนของนักศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรากฏว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ชอบแบบการเรียนแบบร่วมมือเป็นอันดับหนึ่ง และอยู่ในเกณฑ์สูง อันดับรองลงมาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ แบบมีส่วนร่วม แบบฟังพา แบบอิสระ แบบแข่งขัน และแบบหลีกเลี่ยง

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบการเรียนของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ โดยส่วนรวมทั้ง 6 แบบ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และสูง มีแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงสูงกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษากลุ่มอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พัชรี เกียรตินันท์วิมล (2530 : 137-141) ทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลและที่รับผลของแบบการเรียนของนักศึกษายาบาล" มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแบบการเรียน และตัวแปรที่คาดว่าจะเป็นตัวแปรรับผลของแบบการเรียนของนักศึกษายาบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษายาบาล ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 ของสถาบันการศึกษายาบาล 5 สังกัดในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 584 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจแบบการเรียนที่สร้างตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของคอลบ (Kolb, Rubin and Melutyre) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าไคสแควร์ ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน สมการถดถอยอย่างง่าย และสมการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษายาบาลมีแบบการเรียนแตกต่างกัน โดยมีการเรียนแบบดูดซึมมากที่สุด รองลงมาคือ แบบคิดเอกนัย แบบปรับปรุง และแบบคิดอเนกนัย ตามลำดับ และแบบการเรียนไม่มี

ผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพยาบาล แต่ส่งผลให้มีความพึงพอใจในการเรียนพยาบาล ยกเว้น การเรียนแบบคิโดเนกนัย

นภาพรณ์ ทองประเสริฐ (2531 : 93-97) ได้ศึกษาเรื่อง "แบบการเรียนของ นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน" มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแบบ การของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2529 ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค จำนวนทั้งสิ้น 1,177 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบบ การเรียนของนักศึกษา (Student Learning Style Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาและ คัดแปลงจากแบบวัดแบบแบบการเรียนของนักศึกษาของนักศึกษาของแอนโทนี กราชา และ เซอร์วิล ไรซ์แทน (Anthony Grasha and Sheryle Riechman) ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาแบบการเรียนแต่ละแบบโดยการคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตร- ฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย แบบการเรียนของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำ กับนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยใช้ค่าที-เทสต์ (t-test) ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีแบบการเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง 4 แบบ และจากการเรียงอันดับคะแนนเฉลี่ย แบบการเรียนของนักศึกษาจากสูงสุดลงมาได้ดังนี้ คือ แบบการเรียนแบบร่วมมือสูงสุด แบบพึ่งพา แบบมีส่วนร่วม และแบบอิสระ ตามลำดับ ส่วนแบบการเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำที่ 2 แบบคือ แบบ หลีกเลียง และแบบแข่งขัน และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนต่างกัน มีแบบการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 4 แบบ ดังต่อไปนี้ คือ แบบอิสระ แบบร่วมมือ แบบแข่งขัน และแบบมีส่วนร่วม ส่วนแบบการเรียนแบบอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญ

สรุปงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับแบบการเรียนโดยตรงนั้น พบว่ามีอยู่น้อย มากและเกือบทั้งหมดที่ทำการวิจัย จะเป็นลักษณะการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบ แบบเรียนแบบใด โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษาเป็นนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด ยัง ไม่มีงานวิจัยเรื่องใดในประเทศไทยที่ศึกษาแบบการเรียนของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา ซึ่งตัวแปรที่ศึกษาส่วนใหญ่คือ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปี และสาขาวิชา เอก โดยเครื่องมือที่ใช้จะเป็นแบบสอบถามที่คัดแปลงมาจาก แบบการเรียนของแอนโทนี กราชา

และเซอร์วิล ไรช์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman) ซึ่งผลการวิจัยที่ผ่านมา ได้ผลสรุปที่ตรงกันว่านิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จะชอบแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมากเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ แบบมีส่วนร่วม และไม่ชอบแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง นอกจากนี้นิสิตนักศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะชอบแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือและมีส่วนร่วมมากกว่า นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แต่นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชอบแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยงมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

งานวิจัยในต่างประเทศ

แพตริเซีย โอโรค บรุก กิลด์ (Patricia O'Rourke Burke Guild 1980 : 1033-A) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "Learning Styles : Knowledge Issues and Application for Classroom Teachers" วัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ ต้องการจะหาข้อมูลที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูใช้ในการสอน วิธิตำเนินการวิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบวิเคราะห์เอกสาร สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. นักเรียนมีแนวทางในการเรียนหรือแบบการเรียนรู้ของแต่ละคนแตกต่างกัน
2. คุณลักษณะของแบบการเรียนรู้ สามารถประเมินและจำแนกได้
3. คุณลักษณะของแบบการเรียนรู้มีผลต่อบุคคลในทิศทางที่ต่างกัน และมีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อแบบการเรียนรู้ของบุคคล
4. ทฤษฎีแบบการเรียนรู้ มีความสำคัญในการที่จะนำมาใช้สำหรับการเรียนการสอนในห้องเรียน
5. แบบการสอนที่มีอยู่ จะมีผลต่อแบบการเรียนรู้ และผลการเรียนของนักเรียนด้วย

บาร์บารา ฮัมฟรีส์ และคนอื่น (Barbara Humphreys and others 1982 : 351-356) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Effects of Cooperative Competitive, and Individualistic Learning on Students' Achievement in Science Class" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative) แบบแข่งขัน (Competition) และแบบอิสระ (Individualistic) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 9 แผนกวิทยาศาสตร์กายภาพ

จำนวน 44 คน วิธีดำเนินการวิจัย โดยการทดลองสอบด้วยการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคนเรียนแบบร่วมมือ แบบแข่งขันและแบบอิสระ ทั้ง 3 กลุ่มนี้สอนโดยครูคนเดียวกัน เป็นเวลา 6 สัปดาห์ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่า เอฟ-เทสต์ (F-test) และการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์มากกว่านักเรียนที่เรียนแบบแข่งขัน และแบบอิสระ และมีความสัมพันธ์ทางบวก

ยูซอฟ อิสเมล (Yusoff Ismail 1983 : 2304-A) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "A Study of the Relationship Between Achievement Motivation and Learning Styles of A Group of Malaysian Students Attending Northern Illinois University" วัตถุประสงค์การศึกษาคือ 1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับแบบการเรียน 2. ศึกษาความระดับความแตกต่างในความสัมพันธ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบการเรียนของตัวแปรต่าง ๆ 3. ศึกษาหาความแตกต่างของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่มีแบบการเรียนต่างกัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาของมาเลเซียที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยนอร์ธเทิร์น อิลลินอยส์ จำนวน 126 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ของ เมห์ราเบียน และแบงค์ (Mehrabian and Bank's Measures of Achieving Tendency) และแบบวัดแบบการเรียนของคอล์บ (Kolb's Learning Style Inventory) ผลการวิจัยที่สำคัญ พบว่า 1. แรงจูงใจที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลวมีส่วนสัมพันธ์กับการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม 2. แรงจูงใจที่ประสบผลสัมฤทธิ์การเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับการเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรม 3. การเลือกกลุ่มวิชาเอกต่าง ๆ และระดับชั้นเรียน (Level of school) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแบบการเรียนแต่ละแบบ 4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นอิสระจากลักษณะสำคัญของแบบการเรียนแต่ละแบบที่นักเรียนนิยมชมชอบ

ลินดา ซู แช็ปแมน โค๊กแมน (Linda Sue Chapman Coker 1984 : 2373-A) ได้วิจัยเรื่อง "An Investigation of Cognitive Learning Style in the Adult Nurse Learner" วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการสอน 2 วิธีคือ วิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนมีแบบการเรียนแบบอิสระ (Independent Style Learning) กับวิธีการสอนโดยใช้แบบการเรียนแบบพึ่งพา (Dependent Style Learning) กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักศึกษาพยาบาล 2 กลุ่ม แบ่งโดยการใช้เครื่องมือเป็นแบบทดสอบ แบบการคิด (Cognitive Style Tests) วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยการทดลองสอน โดยกลุ่มแรกใช้วิธีสอนแบบฟังพาหรือขึ้นอยู่กับครูผู้สอน กลุ่มที่ 2 ถูกสอนด้วยวิธีการสอนแบบอิสระ ที่ให้ผู้เรียนตัดสินใจด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีแบบการเรียนรู้แบบอิสระ และแบบฟังพา มีผลการเรียนที่แตกต่างกันโดยค่าเฉลี่ยของผลการเรียนของนักศึกษาพยาบาลที่เรียนแบบอิสระสูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักศึกษาพยาบาลที่เรียนแบบฟังพาอย่างมีนัยสำคัญ และวิธีสอนของครูที่นักศึกษาพยาบาลชอบคือ ให้ผู้เรียนได้เรียนแบบอิสระ

โดแนลด์ เบลคสลีย์ ยิง (Donald Blakeslee Young 1987 : 27-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Administrative Implications of Instructional Strategies and Student Learning Style Preferences on Science Achievement of Seventh Grade Students" มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนที่ได้จากวิจัยแบบการเรียนรู้ รวมทั้งการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตร์ และการพัฒนาทักษะทางความคิด โดยการใช้ยุทธวิธีการสอนแบบโต้แย้ง อภิปราย การทดลอง การฝึกหัด และการประยุกต์ กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนเกษตร เป็นนักเรียนชาย 125 คน หญิง 128 คน รวมทั้งสิ้น 253 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลที่เรียกว่า Stanford Achievement Test แบบทดสอบความเข้าใจพื้นฐานเบื้องต้นของการคิดที่เรียกว่า Comprehensive Test of Basic Skills และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่เรียกว่า Torrance Tests of Creative Thinking เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาวิทยาศาสตร์ และความคิดเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่ายุทธวิธีการสอนหลาย ๆ แบบจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนทางด้านความเข้าใจ ทักษะความคิดพื้นฐาน ความคิดเชิงสร้างสรรค์ในการใช้ภาษาพูดและความคิดเชิงสร้างสรรค์ทางคำนวณและนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนจะมีแบบการเรียนรู้ที่ชอบหลาย ๆ แบบรวมกัน

ลินดา เอส โทธ (Linda S. Toth 1987 : 349-350-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Creativity Laterality Learning Styles and Achievement" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ (Laterality) แบบการ

เรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนเกรด 6, 8 และ 9 ของโรงเรียนชนบททางตอนใต้ของรัฐเพนซิลเวเนีย จำนวน 116 คน โดยให้นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบ 3 ชุด คือ แบบสำรวจความคิดสร้างสรรค์ที่เรียกว่า Torrance Tests of Creative Thinking แบบสำรวจที่เรียกว่า The Human Information Processing Survey และแบบสำรวจลักษณะแบบการเรียนรู้ The Renzulli Learning Style Inventory ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบทั้ง 3 ชุดนี้ไปเปรียบเทียบกับคะแนนจัดระดับความสามารถทางสมองของ โอติส เลนนอน (Otis-Lennon Mental Ability Test Scores) และคะแนนจากแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลที่เรียกว่า Metropolitan Achievement Test วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสมการถดถอย ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์, Laterality แบบการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน ระดับชั้นเรียนและเพศของนักเรียนมีผลต่อการเรียน

ซูซาน คลาร์ก เทเลอร์ (Susan Clerk Thaler 1987 : 872-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Relationship of the Knowledge of Student Learning Style Performance and Study Habbits and Attitudes to Achievement of College Freshmen in a small, Urban University" วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการเรียนรู้ แบบการเรียนรู้กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับวิทยาลัย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการเรียนรู้กับแบบการเรียนรู้ และศึกษาตัวแปรที่สามารถแบ่งแยกระหว่างนักศึกษาที่เรียนดีกับเรียนไม่ดี โดยพิจารณาจากทักษะการเรียนรู้และแบบการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เรียนภาคเรียนที่สองในมหาวิทยาลัยเอกชนขนาดเล็กแถบซานเมือง จำนวน 281 คน โดยแบ่งนักศึกษาวออกเป็น 2 กลุ่ม ตามระดับคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาในตอนที่ผ่านมา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสำรวจนิสัยการเรียนรู้และเจตคติ (Survey of Study Habbits and Attitudes) และแบบสำรวจการเลือกสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อแบบการเรียนรู้ (The Productivity Environment Preference Survey) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและความแปรปรวน, ผลการวิจัยพบว่า แบบการเรียนรู้ นิสัยการเรียนรู้ และเจตคติมีความสัมพันธ์ แต่อยู่ในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญ นักศึกษาที่เรียนดีมีแรงจูงใจและความรับผิดชอบที่จะเรียนด้วยตนเองมากกว่าที่จะเรียนกับเพื่อน ๆ และชอบการยืดหยุ่นกับวิธีการเรียนหลาย ๆ แบบ โดยไม่ชอบเรียนด้วยวิธีพึ่งพาผู้อื่น และนักเรียน

ที่เรียนเก่ง จะมีนิสัยการเรียนและเจตคติที่ดีต่อการเรียน นอกจากนี้ตัวแปรที่สามารถแยกแยะ นักศึกษาที่เรียนดีกับเรียนไม่ดี มี 4 ประการคือ ความรับผิดชอบ ความยืดหยุ่น การเป็นตัวของตัวเอง และการหลีกเลี่ยงความล่าช้า

สรุปงานวิจัยในต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับแบบการเรียน ได้มีผู้สนใจศึกษากันอย่างกว้างขวางและหลายประเด็น ดังเช่น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนกับตัวแปรต่าง ๆ เช่น แรงจูงใจ ทักษะการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ ความถนัดทางการเรียน และการทำงานของสมอง เป็นต้น ศึกษาสภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแบบการเรียนของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษามีตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา ผลการวิจัยที่สำคัญสามารถสรุปได้ว่า ถ้าจัดสภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแบบที่ผู้เรียนชอบแล้ว จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะต่อการเรียน แรงจูงใจ ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนดีขึ้น และพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีผลการเรียนที่ร่วมกันหลายประการ นอกจากนี้นักเรียนที่มีเพศต่างกันจะชอบแบบการเรียนต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศ จะพบว่าในต่างประเทศมีการศึกษาและให้ความสำคัญต่อเรื่องแบบการเรียนมานานและศึกษากันอย่างกว้างขวาง ในขณะที่งานวิจัยในประเทศไทย ซึ่งมีผู้สนใจศึกษาเมื่อไม่นานมานี้ ดังนั้นผลงานการวิจัยในประเทศจึงมีอยู่น้อยมาก เมื่อเทียบกับต่างประเทศแล้ว นอกจากนี้การวิจัยภายในประเทศยังศึกษาวิจัยในประเด็นที่ใกล้เคียงกันและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษา ก็จำกัดเฉพาะระดับอุดมศึกษาเท่านั้น ในขณะที่ต่างประเทศมีการศึกษากันในทุกระดับการศึกษา จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่นักการศึกษาไทยควรจะได้ให้ความสนใจศึกษาในทุกระดับการศึกษา ดังที่ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น